

Tabooc

One naročnike „Tabora“ v ZDA in Kanadi, ki revijo dobivajo
po pošti, prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino na naslov:
Rudi Lekšan, 6707 Bonna Avenue, Cleveland, Ohio 44103, USA.

Uprava

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene
Anticommunists

—:—
TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslo-
venos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158,
Buenos Aires, Argentina

stavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga
konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgo-

—:—
TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je last
in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor pred-
vorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

—:—
Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos
Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—:—
1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 933.090

—:—
NAROČNINA: Južna Amerika 600 pesov, odn. enakovrednost v dolarju;
U. S. A. in Kanada 3.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling;
evropske države 2 dolarja

—:—
Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko,
Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

—:—
Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Lik slovenskega domobranca. Penosno in jasno čelo, odkrit pogled, krepke,
možke poteze obraza. Junak! — Takšen gre v spominu z nami in takšen bo
šel kot svetel zgled bodočih rodov v nesmrtnost domovine NADPOROČNIK
DRAGO FURLAN-ORAN. — Tudi njega so komunisti kot tisoče drugih
uspeli preslepiti, da se je na začetku pridružil partizanom. Toda kmalu je
spoznal njihovo krvavo laž in jim obrnil hrbet. To spoznanje ga je privedlo
do prepričanja, da je nepopustljiva borba proti zločinskemu komunizmu za
slovenski narod življenjsko važna pod vsemi okolnostmi; tudi za časa tuje
okupacije. Zato je za rdeče rokovnjače postal zares pravi „beli hudič“, ko
je vodil hrabro domobranksko četo svojih dolenjskih fantov od zmage do
zmage za Boga — Narod — Domovino. — Večna slava Oranu in njegovim
junakom! O pravem času so nam pokazali pravo pot. Zato nam jo njih
junaški zgled kaže še danes

Vsi za orožje krepko
zgrabimo;
v boj nad sovraga,
povelje velja.
(Domobranska pesem)

Enero/Febrero 1968

BUENOS AIRES

Januar/Februar 1968

V NOVO LETO

Svojo zadnjo silvestrovo noč v domovini sem pred 23 leti prebil na stražarskem mestu nad vasjo Leskovec pri Višnji gori, kjer se je takrat začel drževal Notranjski četniški odred katerega član sem bil. Prestopal sem se v globokem snegu in strmel v belo noč, razlito nad slovensko zemljo. Iz bledeh, novoletnih zvezda sem skušal razbrati svojo usodo in usodo zemlje in naroda slovenskega. Oziral sem se nazaj, na leto, ki je minulo, na leto, ki mi je prineslo prvo ljubezen, prvo bridkost ter me dodelilo v vrste, v katerih korakam še danes.

Bilo je to leto velikih dogodkov, dalekosežnih izprememb, krčevitih pretresov in globokega izpraševanja vesti. Leto, v katerem se je svet kljub orgijam sovraštva in ubijanja vendarle vsaj tu in tam za hip ustavil, se pogledal v zrcalo in se zgrozil nad podobo, ki se je zarezala vanj. Bilo je to leto, ki je svetu prineslo spoznanje, da mu grozi popolno uničenje, ako ne najde poti do svojega sosedu, ako se ne skloni nad svojim bližnjim, ki je padel med razbojnike, mu ne vlije olja v rane in ne poskrbi zanj tako, nalaga prva in največja zapoved. Leto sovraštva in leto drobnega upanja.

Tudi za nas, ki se potepamo zdoma že 23 let. Iz domovine so nas dosegli glasovi in znamenja, ki govore o prvem bledem svetlikanju na slovenskem obzorju, o prvem komaj zaznavnem podrhtevanju žive, resnične slovenske svobode. Pretrgale so se prenekateri vezi, padle so številne ovire, odprla so se okna v svet, prelomili otrdeli pečati. O, domovina, bi lahko rekli s pesnikom, kdor te ljubi zdaj, ljubiti mora s tihim upom v sreč...

Greh pa je ostal. Dočakali nismo ne spovedi ne kesanja. Pa tudi mi smo samo človeški, če še ne zmoremo odpuščanja. Kdo je imel sinoči pogum, da se pogleda v zrcalo, da se vidi takšnega, kakršen je, da pošteno premeri svoje slabosti? Kdo je pobrskal po dnu srca, pa ni našel nekje čisto v kotu semena bratovske ljubezni, tiste, ki vse prenese in vse odpusti?

Kdo se je zamislil v usodo, ki nas tepe, pa ni spoznal, da imamo vse

preveč pred očmi tisto, kar nas razdvaja, in se ne oziramo na vez, ki nas združuje, ki nas veže drugega na drugega in je posvečena s krvjo naših najboljših? Koga ne zazebe v srcu ob spoznanju, da smo v tem času bivanja med tujci postali tujci tudi sebi ter da smo tujci generaciji, ki je v teh letih dorasla na naših lastnih prsih!

Postrgajmo stari kvas, da bomo novo testo! Podrmo za vselej tisto nesrečno pregrado, ki nas je desetletja cepila in razdvajala in je ni premostiti! niti ognjeni krst revolucije! Spomnimo se tistih, ki so v svojih zadnjih urah naročali: Povejte v Ljubljani, da je samo v slogi rešitev! Spomnimo se nanje, ki so šli, kamor so šli drugi in se niso vpraševali, ali gredo za liberalci ali za klerikalci! Napuh in trma, ki vzdržujeta staro miselnost in služita za berglje minulim avtoritetam, ne vodita ne v življenje, ne v svobodo, ne v zadoščenje, temveč v beden, prazen nič, ki ga bo zgodovina odpravila z enim samim stavkom.

Leto 1968 naj bo zapisano kot leto spraševanja vesti. Kot ljudje, Slovenci in kristjani smo ga najprej dolžni opraviti sami s seboj, s svojo vestjo. To spraševanje vesti naj bi odpravilo razlike, ublažilo sovraštva, preprečilo splošno katastrofo človeštva. Med nami Slovenci naj bi potolažilo razprtije in nas pripravilo na dan, ki ga pričakujemo.

Greh Kočevja, Teharij in Podutika je še vedno nespovedan in neobžalovan. 12 tisoč mrtvih Slovencev nima niti pravice do smrti. 12 tisoč slovenskih življenj je bilo enostavno črtanih, kot da nikdar niso živela in atripala.

Vendar upamo, da človeška vest grize in gloda tudi v onih, ki jo zanikujejo in se je otepajo. Upajmo, da se bodo tudi oni nekoč ustavili sami ob sebi, si pogledali v srca in odkrili v njih moč in milost, da spregovorijo: spovem se... obžalujem...

Ljudje smo, vezani na svoje slabosti in nagnjenja. Če pa prepustimo maščevanje roki in volji božji, potem se tudi ne bomo oddaljili od njegovega nauka in zapovedi, ako bomo v tistem trenutku, ki ga čakamo, v trenutku spovedi in kesanja nesli v sebi dovolj milosti in moči, da bomo zmorni odpuščanja. Naši mrtvi nam ne bodo zamerili!

NE POZABITE NIKDAR IN OB NOBENI PRILOŽNOSTI, DA SMO OSTANKI PRVOBORCEV SVOBODNEGA ČLOVEŠTVA PROTI KOMUNIZMU! OPRAVIČITE TO ČAST Z NEUTRUDNIM DELOM V OKOLJU, V KATEREM ŽIVITE IN DELATE! POMNITE, DA HUDOURNIK, KI PREVRAČA SKALE, SESTAVLJAJO KAPLJE! BODITE KAPLJA HUDOURNIKA RESNICE, KI BO POMETEL S KOMUNISTIČNIM KRVAVIM NASILJEM!

V spomin prvim žrtvam komunistične revolucije pred 25. leti v Sloveniji

(V „Svobodni Sloveniji“ je dr. Tine Debeljak objavil članek, katerega ponatis danes končamo — Op. ur.

Svetniški laiki

Padali so laiki, ki so umirali kakor svetniki. Mnogo teh smrti, ki smo jih navedli tukaj, so dale „prave zglede mučeništva“ za vero kakor v predkrščanskih časih.

Takšen zgled je postavil Kozinčev France (umrl je z mašno knjižico v rokah, iz katere je pri luninem svitu začel moliti za umirajoče, pravi priča. Učiteljica Francka Glavič je bila resnično „krvav cvet iz Rožnega dola“, kakor pravi njen življenjepisec, prava apostolska KA. Ohranjen je zapisnik, ki ga je morala podpisati na zaslišanju: „Zakaj ste se borili proti komunizmu?“ Odgovor: „Zaradi tega ker ni na verski podlagi. Meni je vera vse.“ Zato je padla še jasnejši dokument verskega preganjanja je zapustila hinjska učiteljica Darinka Čebulj bivša Sokolica. Ta je zapisala v zapisnik na vprašanje: „Ali si za partizane“ naslednje: „Ne“ „In zakaj ne?“ „Zato ne, ker me katoliška Cerkev, nezmotljiva učiteljica uči, da ne smemo sodelovati z brezbožnim komunizmom.“ Po tem odgovoru je bila takoj obsojena na smrt in po hudih mukah ubita.

Zgled junaškega dekleta je dala služkinja Kavčič Francka iz Potoka pri št. Joštu. Ubili so Možinovo družino, pri kateri je služila, njo pa vabili v gozd. Ona pa je odgovorila: „Raje smrt, kakor z vami.“ Nato so tudi njo ubili.

Za vero in krščansko vzgojo otrok je umiral Zupančič Anton („Zakaj nisi za partizane?“ Odgovor: „Ker imam otroke in jih moram učiti Boga spoštovati.“) Čižka (Šuštersičeva je hodila k cerkveni pobožnosti kljub prepovedi partizanov. Na neki taki poti nazaj grede so jo ubili. Župan Brule, ta železna slovenska postava je umrl s klicem: „Smrt komunizmu! Živel Kristus Kralj! Tako sem učil otroke in tako je!“ Takih zgledov, ko so se iz verske pobude uprli komunizmu in so umirali starokrščanske heroične smrti, je več. Tak zgled je dal Matija Turk, ko je pred smrtjo bodril v ječi še drugih 12 članov Katoliške akcije. In morda najlepši zgled je postavila Kozinčeva družina, ko je z molitvijo rožnega venca šla kolektivno v smrt v kleti lastne hiše. Umorili so jih kot samo še — carje!

Tako so padali te mesece vsi stanovi in vseh nazorov, liberalci kakor

klerikalci, člani Katoliške akcije, kakor prosvetni delavci, župani in socialisti, vsi „fašisti“ in tisti ki so „pripravljali državljansko vojno“ (ubiti je kriv, ne ubijalec!) ki so se postavili izven zakona, (Kardelj je pisal Zdenki Kidričevi, šefinji likvidatorjev: „Angležem je treba dokazati, da ne pobijamo mihajlovičevcev, ker so njihovi, ampak ker so okupatorski.“), ker niso priznali osnovne točke OF: da je ona edino poklicana, da pod okupacijo rešuje slovenski narod.

Kako je s tem igrala v karte okupatorju, naj poda ta odstavek.

IV. TUDI OKUPATOR ČISTI: KOT PO DOGOVORU

Ustrahovali so ljudstvo, ki je bežalo, ali pa so mislili, da so ga uklonili. „Čim trša bo naša pest, tem lažji bo naš posel,“ je 28. maja pisalo Navodilo komandantom. Tem prej bo vpeljan komunizem. Dr. Dermastja, nekoč predsednik katoliške Akademske zveze, je zapisal: „Da smo ravno na Dolenjskem pravilno zgrabili, je najbolj dokumentirano to, da časopisi pišejo dolge članke in nas imenujejo krvnike. Tu je vidno, da je popolnoma jasno, da je to pravilno. Ni potrebno govoriti, ali smo krivi ali ne, da obstaja bela garda — treba jo je streti.“ In Bebler je rekel: „Naš sovražnik šte. I nista Italijan in ne Nемеc, ampak — domači opozicionalec. Zato je naša glavna naloga pobiti in uničiti domače izdajalce.“ Fajfar: „Nevarnejši sovražnik nam je danes bela garda in zločinski Mihajlovič, kakor pa okupator.“

Tega se je okupator mogel samo veseliti.

Reakcija okupatorja

Hitler je napovedal, da bo iztrebil slovenski narod. Komunistična revolucija ga je uničevala po geslu: žrtve morajo biti; in če že morajo biti, naj bodo — iz vrst reakcionarjev! In v teh mesecih se je tema dvema pridružil Italijan, ki je vzel prav to revolucionarno fazo OF za povod, da je začel načrtno trebiti slovenski narod na ozemlju, ki ga je smatral za zaledje Trsta. Februarja 1942 je Ljubljansko pokrajino spremenil v vojno področje. 19. marca so že aretirali vse bivše aktivne častnike in jih poslali v koncentracijska taborišča v Italiji. Za sv. Petra in Pavla je napravil selekcijo ljubljanskega prebivalstva in poslal vlake mladih ljudi v Italijo v taborišča, večina mladine, ki ni hotela v gozd, ki torej ni bila komunistična. En tak vlak s 300 ljudi so napadli potem partizani na Verdu in jih „rešili“. Partizani so zaradi protiokupatorskega videza — in zaradi mednarodnega položaja — hodili „praskat Italijane“. Oni pa so nato pridrveli v vas, postrelili ali poslali v internacijo moške, ki so ostali doma (spet — nekomuniste!) ter zažgali domove. To se je ponavljalo po slednji „praski“, zgledi:

Sv. Gregor, Bloke, Spodnja Slivnica, Preserje. 1. aprila so Lahi začeli streljati talce. 17. avgusta je poslalo orožništvo v internacijo 6000 Slovencev. Kako so Italijani reagirali na „osvobodilno borbo“, naj bo dokaz to, kar piše Ciano januarja 1942: tajnik fašistične stranke Vidussini je zahteval, da vse Slovence pobijejo. Potrebno je, da storimo kot ascari: iztrebimo vse! Il Popolo je pisal: „Uporni slovenski narod je treba pokončati!“ Gen. Roatta je na posvetu z gen. Robottijem predlagal izselitev obmejnega prebivalstva, „hiše in posestva upornikov pa naj se dajo italijanskim družinam padlih vojakov, ranjencem, ki so bili ranjeni v Sloveniji... tako bi postala popolnoma italijanska jezerca iz bivših bojnikov, posebno ob prometnih črtah. To je ideja, ki jo je treba izpolniti.“ Gen. Robotti se je z njo strinjal. Za ta načrt je treba razredčiti slovensko prebivalstvo v teh krajih, in je napravil načrt, koga naj izselijo: dijake, profesorje, brezposelne, upornike... in ki nočejo sodelovati z Italijani. Napraviti je treba razkol med Slovenci... pognati drugega proti drugemu. Bil je že načrt za preselitev 1238 družin s 6447 člani (otroci, starčki). Zato so Italijani vedno delali tako, da nihče ni uničil — partizanstva, ker mu je služilo za vzdrževanje razdora in za povod njegovega redčenja Slovencev in začetka laške kolonizacije. General Roatta, najbolj pretkan italijanski general, je po vojni priznal, da je oborožil hrvatske partizane. Tako je tudi skrbel, da ni bilo uničeno v Sloveniji v skupni akciji nemško-italijanske ofenzive, ki se je začela 16. julija.

Mussolini grozi

Mussolini je govoril v Gorici 31. julija, „da ne bi bil nasproten množični preselitvi prebivalstva“ ter nato zagrozil vsemu slovenskemu narodu najbolj barbarsko grožnjo v tej vojni: „Nekoč je Cezar, katerega plemenito srce je prišlo v zgodovino kot ‘srce Cezarjevo’, vedel kako biti neupogljiv: ko je neki barbarski narod napadel Rimljane trikrat je dal ukaz pobiti vse moške!“

Kakor je zagrozil Slovincem Duce, tako so grozili odslej generali: Robotti je v Kočevju govoril na seji svojim oficirjem:

„Nastopa obdobje, ki naj pokaže, da smo Italijani — ne slabiči — ampak možje! Zato smo ukrenili, da se vsi možki izselijo na Rab... Nobenih pomislov proti povečanju škode. Kamor pridete, si spravite izpod nog vse prebivalstvo. Naj vas ne briga njegovo trpljenje. V polni meri je treba uporabiti koristno brutalnost. Interniranje ne izključuje streljanja krivih. Nadrejena oblastva niso nasprotna temu, da naj bodo internirani vsi Slovenci in se na njih mesta naselijo Italijani. Z drugimi besedami: izenačiti je treba narodnostne meje s političnimi...“

Ta zapisnik seje med generali je ohranjen in tudi Robottijev dostavek: „V polni meri bom uporabil krutost: če treba bomo tudi krvniki!“

Tako je laški general uporabil isto besedo za svoja dejanja kot slovenski „general“: krvniki! Da bi ta naziv še bolj zaslužil, je general Robotti na drug akt napisal: „Se ubija premalo! Polkovnik Aguscija ni hotel zaostajati za generalom, ter je na uradni papir napisal: „Slovence je treba pobiti kot pse; brez usmiljenja!

Tako je zaradi partizanstva Italijan postal hujši kot Nemeec.

In navodilom so sledila dejanja:

Italijanski generali so razdelili operacijsko cono na področja, na sektorje, kar je imelo za posledico, da so partizani iz enega sektorja pravčasno odšli v drugega, kjer še ni bilo „čistke“, in od tam, ko se je začela, spet v prvega nazaj... Kot da Lahi ne iščejo komunistov, ampak ljudstvo, ki je ostalo na domovih. To so čistili, streljali in odpošiljali v Gonars, na Rab... hiše pa zažigali na način, kakor so vodili kolonialno vojno v Abesiniji. Tako so na Bloški polici hoteli pobiti 260 ljudi, pa jih je župnik Hren rešil polovico. Komunisti so namenoma izgubili v želimljah imena svojih pristašev, da bi jih aretirali Italijani. Seveda so bili na listi samo protikomunisti. Tam so jih postrelili nekaj desetih. Isto se je zgodilo Francetu Hladniku, bratu pok. msgr. Janeza: ni šel v hosto, zato so pa partizani pustili na cesti puško z njegovim imenom, in Lahi so ga kot takega pri priči — blizu rojstnega doma — ustrelili.

Vsa Notranjska je bila eno samo pogorišče in preseljevanje in streljanje: Tu 25, tam sto. Tam jih je 300 stalo pod puškami, kjer jih je zmerjal tenente z „vsi ste komunisti,“ pa jih je zadnji trenutek rešil italijanski kurat. Potem so jih odpeljali na Rab z drugimi 600... Tiste dni je padlo v Ložu 45 moških, v Podložu 5, z Bloške police 1, iz Viševka 5, Vrhnike 14. Babnega polja 58... okrog 200 fantov in mož iz Loške doline! Ujete komuniste so izpuščali, doma ostale protikomuniste pa pošiljali na otok smrti — Rab, v grobnico slovenskih ljudi. Tam je bilo okrog 12.000 naših ljudi, umrlo pa jih je preko 3.000, 31. decembra 1942 — na en sam zadnji dan leta — 148!

Sam napad na Rog, danes poln slave in mita, pa je potekal tako, kakor je zapisal pisatelj Magajna: „Italijani so res preplavili vsak meter Roga partizanov pa ni bilo nikjer, kjer so jih iskali...“ Novak pa takole: „O roški ofenzivi mi je znano, da zaradi strahotnega bombardiranja in artiljerijskega ognja ni padel niti en partizan, to se pravi: trošiti municijo brez uspeha!“... Danes beremo kako čudežno se je rešil štab OF, spominjam pa se, da mi je pravil dr. Natlačen, da so se vrnil v Ljubljano — na italijanskih kamionih, in drugi vedo povedati, da tudi v italijanskih uniformah.

Kakor je videti, Lahi niso iskali partizanov, ker bi jim njih uničenje ne šlo v račun. Pobili pa so — po njih statistiki 2654 banditov. Toda to so bili po večini — protikomunistično ljudstvo, ki ga je bilo treba — razredčiti za višje italijanske namene...

Slutiti je tedaj že bilo — močno sodelovanje Italijanov in partizanov:

začelo se je sredi ofenzive, tedaj ko so pošiljali orožje vaškim stražam, pa orožje — partizanom (gen. Cerutti), vse obenem da vzdržujejo „ravnotežje“ boja med Slovenci samimi, oni pa, da se rešujejo pred odhodom na rusko fronto. Tedaj se je bila bitka za Stalingrad in sreča se je odmikala od Hitlerja... Odmikati se je začel tudi italijanski vojak... in ni imel več volje pomagati „zavezniku“, Nemcu...

In Nemci

Tudi nemška vojska je enako divjala po svoji strani te nemško-italijanske ofenzive proti partizanom, le da se ne more reči, da bi igrala dvolično vlogo kakor so jo Italijani. Toda kamor je stopila njihova vojska, je tekla kri. Mimogrede so ubijali tudi duhovnike, kakor dekana Gomilščaka ali župnika Platišo, ter ljudi, ki so prišli kakor koli pod nemški „valjar“. Toda gorje Slovencev na Gorenjskem in Štajerskem je bilo drugačno kot v Ljubljanski pokrajini: tu so bila izseljevanja množic, celotnih okrajev, izgon ljudi na prisilno delo v Nemčijo, streljanje talcev v masah (Begunje), ter zatiranje slednjega slovenskega kulturnega dela... „Napravite mi to deželo spet nemško,“ je naročil Hitler, in to se je delalo. Slovenskih fantov ni bilo doma: prisiljeni so bili služiti Hitlerju ter se biti zanj na frontah Rusije, Francije, Norveške itd. Ti so proti volji in prisiljeni padali za Nemški rajh, kakor so prisiljeni mobiliziranci pri partizanih padali za Sovjetsko zvezo... Zato tudi vse te žrtve prisiljenosti vključujemo v ta spomin!

V. ČETNIKI, VAŠKE STRAŽE IN LEGIJA SMRTI

Spričo takih razmer „med dvema ognjema“, partizanskimi umori in italijanskimi požigi, streljanjem in interniranjem, so se predstavniki demokratskih Slovencev znova združili v Slovensko zavezo (v aprilu), ter so sklenili poslati na terena oborožene čete, da zaščitijo protikomuniste in da vodijo mihajlovičevsko protiokupatorsko borbo v smislu londenske postavne vlade. Tako je maja meseca odšla majhna četa fantov pod vodstvom častnika Dobrivoja Vasiljevića, ki si je privzel ime Iztok, kot prva četa kraljeve vojske v domovini na teren, ki je bil zaseden od partizanov. Zato si je za kritje naredila partizansko ime: Kombinirana četa štajerskega bataljona na način, kakor so partizani spčetka nosili četniške znake. Ta je skupno s partizani nastopala proti okupatorju in dosegla celo komunistično pohvalo. A njeno nalogo so odkrili in 11. julija je bila četa od partizanov napadena. Napad je odbila. Tako je 11. julija počila v obrambi prva puška edinice, ki se je organizirala, da se bori proti okupatorju, toda ne v sklopu Narodno osvobodilne borbe za „sovjetiziranje“ domovine, ampak za svo-

bodo naroda v smislu zahodnih zaveznikov. Komunisti ne puste tekmeča v **protiokupatorskem delu**: oni hočejo biti edini!

Nekako istočasno — dne 25. julija — so odbili napad partizanov tudi **kmečki fantje** iz št. Jošta nad Vrhniko, ki so se zbrali sami od sebe, da branijo svojo vas komunističnega ropanja, požiga ter pokolja.

Partizani so grozili, da bodo napadli vas in vse pobili. Spričo pobojev v okolici, ki so jih opravili komunisti prej, in spričo zažigov laških okupatorjev, ko so za maščevanje partizanskih napadov zažgali Ligojno, Koren itd. ter postrelili na mestu 35 moških, druge pa odpeljali na Rab, so bili v stiski, kako se obraniti obeh: napada in maščevanja.

Ker je pod smrtno kaznijo bilo prepovedano hraniti orožje, so zaprosili italijansko okupacijsko oblast za nekaj orožja, da se branijo z njim. Dobili so zelo težko nekaj pušk — drugo orožje so imeli jugoslovansko — in odbili napad. Tako so se ustanovile **Vaške straže**, ki so se nato hitro razširile po vseh vaseh.

Voditelji OF so se ustrašili nasprotnika, ki so ga sami klicali in ustvarili. Do srede oz. konca julija so brez odpora samovoljno morili in strahovali ljudstvo, ki so ga z vsem nasiljem silili v „spontano“ vsenarodno vstajo. Najmanj 300 oseb navajata črne bukve in V znamenju OF poimensko, ki so jih pred tem časom pobili partizani, toda prave številke gredo v stotine. Marn navaja, da so jih v prvih mesecih 1942 pobili 1500 in izrecno imenuje partizanskega komandanta Moreta, ki se je bahal, da jih je samo njegova četa pobila 300!

Zdaj so še posebej zdivjali. Takoj drugi dan so v bližnji okolici, — ki ni bila zavarovana — ubili župnika Goehellija. Tedaj so padle tiste žrtve 1. avgusta, ki smo jih nekaj navedli: Leskovec, Malovrh, Jesenovec (žena in hčerka), Bradeška in žena, družina Šubičeva s služkinjo vred, hlapci in dninarji pri njem... nato Demšar, Trček, Jankovec, vsi posestniki na robu občine, ki se je obranila. Vaške straže so rastle pod Gorjanci, po Dolenjskem, Notranjskem... Napad je odbila posadka v Begunjah 27. julija, ki je pozneje narastla na 200 fantov in mož! Da, to je bila **spontana** obramba pred komunistično vstajo, kakor je komunisti niso pričakovali. Zato so pomnožili svojo krutost in silovitost.

Tudi Italijani so videli pomen takih "brambovcev" in se jih tudi ustrašili. Zato so jih povezali s kontrolo ter jih uvrstili v Milizia Volontaria Anticomunista. Enako pa jih je tudi podtalna Slovenska legija, katere člani so bili po večini vsi stražarji, povezala v svoj krog. Zapriseгла je komandanta teh edinic **illegalno** kot oborožene oddelke vojaške organizacije nekomunističnega slovenskega naroda, ki jih je vodil vojaško polk. Peterlin, organizacijsko pa Fortunat Majdič. Po izdajstvu Miloša Kobala so partizani izvedeli za Majdiča ter so ga 25. avgusta likvidirali v Ljubljani.

Vedeti moramo, da je julija in avgusta divjala laškonemška roška ofenziva, in da se je partizanska vojska razkrajala. Zato je tam, kjer se

je malo oddahnila od bega, divjala toliko groznejše. Tako so prve dni **septembra** ubili kaplana Kramariča v Starem Trgu v Loški dolini, istega dne pa še 12 oseb prav tam, na način, ki je komaj verjeten. Katarina Telič je morala v sami srajci napreči konja, potem pa je morilec Mule ustrelil njo in konja. V Pudožu je Rafael Martinčič zaklal svojo sestrično Ivanko Čač. Umirajoča je tolažila štiriletno hčerko: „Saj bom ozdravela!“ pa ji je mo-rivec odgovoril: „Ne boš, prasica!“ in ji porinil nož v srce... V Viševku je bil ubit Alojzij Tomšič, ki je bežal iz goreče hiše, v kateri je žena zgo-rela. Ubijali so 70-letne ljudi: Pojeta itd. itd. Če vzamemo, da je tod malo prej divjala laška vojska in požgala cele vasi (Lož, Babno polje, Poljane, Iga vas), da je bilo v dveh mesecih uničenih 220 življenj, da je bilo na Rab odpeljanih na tisoče ljudi, si lahko mislimo gorje teh zadnjih mesecev v Loški dolini!

Seznam bodočih žrtev in Krimsko brezno

Pa to je bil šele začetek krotitve Loške doline, ki so si ga partizani zamislili drugače: Vaške straže so zaplenile dokumente v partizan-skem taborišču pri Belih vodah in našle seznam oseb iz starotrške občine, ki ga je napisal občinski tajnik, in ki nosi naslov **Prvaki belogardijcev, do-ločeni za likvidacijo**. Tu je imenoma in s številkami hiš napisanih z dru-žinami 400 do 500 ljudi brez razlike spola, starosti, sloja ali politične pri-padnosti: med njimi je 18 celotnih kmečkih, delavskih in obrtniških družin ter dve celi vasi. Seznam je bil napisan meseca septembra, odkrit pa šele decembra. Po tem spisku sta bila že ubita župnik Goehelli in kaplan Kra-marič, dokaz, da bi ga vzeli resno, ko bi ne bilo ovire: vaške straže.

In še en, še groznejši zločin so odkrile vaške straže: **brezno v Krimu**, v katerega so partizani metali svoje žrtve. Tiste žrtve, ki so izginjale iz vasi in se je izgubila za njimi sled. Zdaj so jo našli: v dnu krimske jame. Sem so metali tiste, ki so jih vodili z Menišije, Rakitne, Iga in od drugod, in tudi žive metali v grob, zakaj: okoliški ljudje so slišali tuljenje, pa si ga niso znali razlagati. To „brezno rdeče svobode“ je sugestivno popisal pisatelj Javornik septembra, ko so odkrili ta prvi slovenski katynski zlo-čin, ki pa se je ponovil še in še... Groza je zajela nas, ki smo brali in potem gledali fotografije razpadajočih teles. Da, to je azijsko obličje slovenske komunistične revolucije!

Krimska jama od strani partizanov in **Rabsko taborišče** ter **Draga pri Begunjah**, to so simboli smrti te druge faze splošne vstaje od obeh strani medalje: komunistične in okupatorske, ki sta v tesni medsebojni zvezi kot vzrok in posledica.

In zaključek: 13. oktobra 1942 umor bana **dr. Marka Natlačena**. Ubili so ga komunisti sredi Ljubljane, okupatorji pa mu niso našli morilca. Pač pa priliko, da ustrelje pred njegovo hišo 25 talcev...

Izguba „svobodnega ozemlja“ po ofenzivi vaških straž in četnikov je bilo za partizane porazno, kar je izrazil najjasneje Kardelj, ko je pisal svojemu svaku Mačku, novemu komandantu: „Naš položaj tu je za nič. Če nam ne bo uspelo poboljšati stanje, se bomo morali umakniti. Kam? Misli na to in gradi!!! To vprašanje je hudičevo resno za vse nas in ga zares imej pred očmi. Do skrajnosti je treba hiteti (dobesedno za dneve gre!), drugače se utegne zgoditi, da bomo s treskom zgrmeli.“

Da bi partizani okrepili vsaj naznotraj svoj položaj, ki se jim je tako poslabšal na zunanje po Stalinovi praksi napravili tudi čistko v svojih vrstah. Koliko nezanesljivih partizanov je dobilo tedaj strel od partizanov samih (npr. pesnik Čokan)! Nastal je trenutek, ko — tudi po učbenikih — mora navidezna koalicija preiti popolnoma v roke KP, postati tako monoliška vlada. In to se je zgodilo med roško ofenzivo, ko so morali vsi predstavniki koaliranih strank odstopiti od svojih individualnih zahtev in svojskosti ter v celoti priznati KPS za vsedoločujoči in edini odločujoči faktor v OF. To se vidi v priznanju Kocbeka, predstavnika kristjanov v OF: „Tovariši (komunisti), spomnite se, da smo v vsaki besedi, ki jo izgovorite, z vami!“ Tako je umorom med ljudstvom sledil ta čas še en „umor“: zator „sopotnikov“ v OF in izenačenje OF=KPS! In ta si je postavila cilj, kot ga je zapisal Kardelj: „Naš cilj in naša naloga je, da na Slovenskem uvedemo diktaturo proletariata, in po našem prizadevanju mora prav Balkan postati izhodišče novega komunističnega reda za vso Evropo.“

In ta cilj je — cilj Kominterne. In tako smo zopet pri navodilih iz 9. maja 1941: „Ta čas je odločen za svetovno revolucijo.“ To pa je ustvarjal Stalin. Kot „stalinist“ je vodila KPJ vstajo v Jugoslaviji. Niti v sovjetskih knjigah nisem bral zanesnejših slavošpevov na Stalina, od tistih, ki jih je pisal v tem času vodja propagande v gen. štabu Titovem, Milovan Djilas. Le nekaj citatov iz oktobra 1942: „Kaj je še večja sreča in še večja čast, kakor čutiti, da je tvoj najbližji in najdražji tovariš — Stalin? ... Kaj je večja sreča... kot če te v najusodnejši dobi človeštva pohvali Stalin? ... Z njegovim imenom na ustnicah umirajo naši junaki... Stalin je najpopolnejši človek... Živeti v Stalinovem času je človeku v ponos, boriti se pod Stalinovim vodstvom pomeni, da si del nečesa, kar ne bo nikoli umrlo... Stalin je najsrdečiji nasprotnik vsega nečloveškega: najskrbnejši, najmedrejši vzgojevalec človekove plemenitosti!“... „genialen in velik, kakor nihče v našem času...“ itd.

Ali ni to — stalinistični „kult osebnosti?“, ki so ga bili polni voditelji komunistične revolucije v Jugoslaviji? Tem je bil Stalin ideal, ta najgroznejši samodržec, ki je dal pobiti milijone! Ali se je potem čuditi, da so tudi pri nas v tem razdobju ponavljali kot največjo človečansko plemenitost njevevo malikovanje sovraštva, ko je ukazal do iztrebljenja uničevati sov-

ražnika, vsi najvidnejši komunistični voditelji? Djilas je bil glasnik Titov (kot Göbells Hitlerjev), in ta je pisal: „Edino merilo za veličino ljubezni do ljudstva je danes globoko sovraštvo do sovražnika... in njegovih hlapcev... Sovražiti okupatorja, sovražiti njihove hlapce, ta ogabni izrastek na Eudovitem telesu ljudstva, sovražiti jih iz dna duše, s sleherni svojo kapljo krvi — to pomeni, biti prežet s plemenitim in velikim čustvom ljudskega maščevalca. Sovražiti jih brez usmiljenja, to je tvoj program in tvoja prisega to je plemeniti žar ideala, za katerega se boriš...“ Ali ne izgoreva v Stalinovi „plemenitosti“ tudi tale Kardeljev ukaz: „Duhovne, vse postreljajte, prav tako oficirje, intelektualce itd. In zlasti tudi kulake in kulaške sinove!“ In ali ni čudno da je tudi ženska, Vida Tomšičeva, v tem času pisala in celo tiskala svoj klic po maščevanju z dvakrat ponovljenim velelnikom: „Koljite! Koljite!“

Ali se je potem čuditi, da je prav pred 25 leti dobila pri nas ta v Stalinovem imenu začeta in pohvaljena komunistična revolucija tako „humane“ oblike, da se še danes, ko bi hoteli pozabiti te dni, zgrozimo ob njih? Ko vidimo ta čas, vemo, da ni lagal Tito, ko je 1941 govoril, da „ni KPJ zainteresirana na obrambi domovine, ampak na svetovni revoluciji?“

Vsa osvobodilna borba v Jugoslaviji in v Sloveniji je bila samo borba za oblast komunizma v tem delu, da se posluži kot odskočna deska komunizma preko Trsta v Srednjo Evropo na poti k svetovnemu, gibalnemu osvajanju sveta!

BOŽIČNE REMINISCENCE

Ker smo naslednje prispevke dobili prepozno, da bi prišli v zadnjo številko letnika 1967, smo mnenja, da bomo našim bralcem ustregli prav tako, če jih objavimo na tem mestu. — Op. uređ.

M. J.

Sveta noč

Zopet je prišla med nas — tiho kot padajoče snežinke — skrivnost svete božične noči; večno lepa skrivnost, polna milosti in sreče.

O sladka noč božična ti,
presrečna si nad vse noči;
zato se vse te veseli...

Veselite se, nebesa, raduj se, zemlja; danes nam je rojen Gospod. V revnih pastirskih jasliah je rojen On, pred katerega imenom so padali na

kolena kralji sveta, pred katerim so našli svoj težko iskani mir največji grešniki, celi narodi in milijoni posameznikov.

Kako smo praznovali ta veliki praznik doma? Brez hrupa, preprosto in tiho, pa z veseljem in toploto. Zato se danes mi vsi, ki živimo v tujem svetu, še prav posebno vračamo v kraje svoje mladosti, med svoje domače, zbrane v veliki hiši rodnega doma.

V mislih si morda zdaj kot otrok na zapečku kmečke peči, ki te je ogrevala s svojo toploto, ali pa postavljaš jaslice, za katere si nekoč mislil, da jih ni lepših na vsem božjem svetu. Zdaj čakaš, da oče pokropi in pokadi hišo in vse naokrog nje. Kadilo zadiši in zvonovi se oglasijo pri fari; na vas se spušča mrak in z njim tista nepopisna lepa skrivnost svetega večera, ki jo človek doživi samo enkrat v življenju, v krogu svojih dragih, svojih domačih. Na kolenih ob klopi klečiš in očetov glas je kot glas velikega duhovna, ko moli vse tri dele rožnega venca. Pogleduješ skozi okno in na nebu gorijo srebrne zvezde, velike kot rože planike, čiste kot očnice naših gora. Zvonovi vriskajo razposajeno kot fantje — iz hriba v hrib, iz srca do srca sega njih toplota. Kje pojo zvonovi lepše, kje bolj milo in lepo kot v rodni vasi, domači farni cerkvi?

O, domovina! Vsak kamen, vsako drevo, vse steze in drobna, v sveto noč mežikajoča okna naših domov oživijo; oživijo z njimi vsi oni, ki so nam v življenju prižigali svetle zvezde ljubezni in zvestobe.

Vaščani stopajo pod svetlo nebo in voščijo drug drugemu blagoslova in milosti polne praznike. V cerkvi je svečano kot nikoli v letu. Sveta noč, blažena noč prišla si... Vendar si prišla, da nam prineseš svoj mir, ljubezen in veselje. Staremu župniku se trese glas, ko oznani: In porodila je Sina Prvorojenca, Ga povila v jasli... Ljubezen je stopila na zemljo in v luči te ljubezni je vse lepo, vse blagoslovljeno, vse čisto. Globoko v duše je padla milost, veselje nad rojstvom je zakipelo v sreč.

Tebi in meni in v pretežni večini vsemu slovenskemu narodu je bila ta blagovest stoletja in stoletja neusahljiv vir čistega božičnega veselja. Tako je bilo nekoč in je za večino še zdaj. Toda danes v mnoge slovenske domove Novorojeni žal ne more, ne sme. Trdo so zaprte duri in srca prenekaterih slovenskih domov in ljudi. Praznik miru in resnične ljubezni so oblastniki črtali iz koledarja in danes večini ni dovoljeno, da bi ta praznik praznovali tudi na zunaj, izven doma. Narod, ki je veljal nekoč za enega najbolj krščanskih in vernih v Evropi, ta narod je kaznovan, da božiča javno praznovati ne sme, ne more.

Mi pa, ki smo toliko srečni, da živimo v svobodnem svetu, mar ni tudi v nas zasenčeni oni resnični lepi sij svete noči? Vse preveč smo navezani na vse tisto, kar je izven jaslic, na vso omamo sveta, v katerem živimo. Mir, ljubezen, ki sijeta iz pastirske revščine sta nam dostikrat tako tuja, tako daleč... .

Prav posebno pa mislimo nocoj in te praznike na one, ki so z nami preživljali težka leta zadnje vojne in revolucije. Na vse one, ki so nam bili nekoč bratje v veselju in trpljenju. Na vse one, ki že dvaindvajset let in več počivajo na neblagoslovljenih pokopališčih, v kraških jamah in gmajnah, ter na njihove grobove nihče ne prižge svečke, ne poklekne in ne zmoli očenaša za pokoj njihovih duš.

Prižgimo jo mi vsi! V duhu jo prižgimo nocoj; v znak zahvale in priznanja. Naj bodo njihove zapuščene gomile nocoj razsvetljena svetišča, razžarjena z našo ljubeznijo, blagoslovljena z našimi slabimi molitvami ter z blagoslovom Novorojenega, ki naj prinese resničen mir vsem slovenskim ljudem, vsemu našemu narodu!

Žegna, zdravja in ljubezni

Skoro neverjetno je, da bo naš letošnji božič že 23. odkar smo zapustili domovino. Neverjetno je, toda ako štejemo leta, vidimo, da je tako.

Mnogo se je od tedaj spremenilo; spremenilo doma, spremenilo v nas samih in med nami, toda v naših srcih z gotovostjo še vedno mogočno gori tista čudovita božična skrivnost, ki so jo vanje vklesali naši starši.

Ni dvoma, da bodo tudi na letošnji Sveti večer naše misli združene v molitvi za vse, ki so nam bili dragi. Naše misli bodo tiho in nemoteno poremale pred nekdanj domači krov in tam srečale ljubezen in dobroto. Le pustimo našim mislim, da poromajo nazaj, in na tem romanju zajamejo vse tisto, ki nam je vedno bilo tako sveto. Naši starši, brezskrbna mladost in naši prijatelji nam bodo zopet živo stopili pred oči. Pomolimo zanje in za njihovo srečo, nato pa pomislimo na vse, ki danes trpijo v samotni, boleznini in revščini! Spomnimo se naših bratov, ki so v zadnjem letu odšli v večnost in zanje prosimo večni pokoj.

Končno združimo naše misli in molitve v mogočni slavonspev Kralju Miru, ki nam je delil svoj blagoslov v obilici tedaj, ko nam je bilo najhujše. Zahvalimo se mu za vse darove in tudi za to, da smo ostali eno in med seboj tako tesno povezani. Prosimo ga, da nam dá moči, da bomo mogli vztrajati v bodoče in da bo naše delo z Njegovo pomočjo v bodočem letu obrodilo obilen sad. Prosimo, da skoro nakloni svobodo našemu trpečemu narodu.

Članstvu vseh organizacij in vsem Slovincem doma in po širnem svetu iz srca voščimo blagoslova polne in doživete božične praznike. Naj Vsemogočni vsem podeli obilo svojega žegna, zdravja in ljubezni.

BOG — NAROD — DOMOVINA!

Gl. Odbor ZDSPB-TABOR

PRIDRŽANO ODLIKOVANJE

Na posredovanje republikanskega kongresnika g. Edwarda J. Derwinski-ja je postalo znano, da je ameriški Državni departament 29. marca 1948 podelil posmrtno odlikovanje pokojnemu generalu Dragoljubu Mihajloviću. Takoj zatem, ko je bilo odlikovanje z listino odobreno, je bila objava o tem zamrznjena v strogo tajnost. Državni departament je namreč bil mišljenja, da bi podelitev tega odlikovanja utegnila žaliti komunistično vlado v Jugoslaviji.

Kongresnik Derwinski je od državnega departamenta pred kratkim dosegel deklasifikacijo tajne in javno priznanje, da je tako odlikovanje bilo resnično podeljeno. Po izjavah, ki so sledile, je razvidno, da so odlikovanje generalu Mihajloviću predložili bivši ameriški letalci, katere je Mihajlović rešil med vojno. Citat, ki je bil izdan ob priliki odlikovanja pa se glasi:

„General Dragoljub Mihajlović, komandant jugoslovanskih oboroženih sil in kasnejši vojni minister, se je odlikoval na poseben način s tem, da je od decembra 1941 do decembra 1944 organiziral in vodil pomembne uporniške enote proti sovražnikom, ki so okupirali Jugoslavijo. Zaradi hrabrosti njegovih enot so bili rešeni in vrnjeni na zavezniško področje številni ameriški letalci. General Mihajlović in njegove sile so kljub nezadostni opreми in bojujoč se pod najtežjimi okoliščinami, materialno prispevali k zavezniški stvari in so bili orodje za doseg zavezniške zmage.“

Državni departament je istočasno z deklasifikacijo gornjega odlikovanja obvestil kongresnika Derwinski-ja, da bo odlikovanje pridžal vse do tedaj, dokler ne pride primerni trenutek in okoliščine, ki bi dovoljevale podelitev odlikovanja primernim zastopnikom. Izjavil je, da odlikovanja ne more izročiti bivšemu kralju Petru, pod katerim je Mihajlović med vojno služil in deloval.

Prizadevanja in uspeh kongresnika Derwinski-ja so bili opisani med drugim, tudi v časopisu "LA LIBERTE", ki izhaja v angleškem in francoskem jeziku v Fitchburgu v državi Massachusetts. Ta časopis je dne 3. 8. 1967. na prvi strani prinesel o tej zadevi obširen članek pod naslovom „Strah Državnega departamenta drži junakovo odlikovanje v tajnosti“. Članek prikazuje medvojno delovanje Draža Mihajlovića v najlepši luči in tudi pojasnjuje politične mahinacije in ozadje, ki je privedlo do priznanja komunističnega Tita. Med drugim je v tem članku zapisano tudi tole:

„General Mihajlović, medvojni minister jugoslovanske vlade in zaveznik Združenih držav je bil tedaj proglašen za najučinkovitejšega gverilca proti nacistom v Evropi. Po zahtevah diktatorja Stalina, na katere

sta pristala predsednik Roosevelt in ministrski predsednik Churchill, je bila v zadnjih letih vojne zavezniška pomoč podeljena izključno komunističnemu vodji — Josipu Brozu — Titu. Mihajlović je efektivno nadaljeval borbo proti okupatorju kljub temu, da mu je bila zaradi političnih razlogov odvzeta vsa zavezniška podpora, in dosegel je, da je moral okupator držati številne divizije v Jugoslaviji.“

Derwinski zaključuje svoje izjave s sledečim odstavkom:

„Ob zaključku vojne je bil v Jugoslaviji ustoličen Tito s svojo armado, toda Mihajlović je vztrajal še nadaljnih 17 mesecev: vse do svoje aretacije marca 1946. Komunisti so ga postavili pred sodišče, kjer so ga s bombastičnimi obdolžitvami obsodili na smrt in ga 15. julija 1946 ustrelili kljub številnim in strogim protestom v svobodnem svetu.“

Gornji članek ne potrebuje komentarja, saj je eden od številnih dokazov o umazanih mednarodnih kupčijah, ki so milijone potisnile v novo suženjstvo.

IZ RDEČEGA RAJA

Svoboda pa taka!

Okrožno sodišče v Ljubljani je 10. oktobra 1967 obsodilo pesnika **Mariana Rožanca** na šest mesecev zapora in dve leti pogojne kazni. **Rožanec** je bil obsojen za širjenje napačnih informacij o Jugoslaviji. Kaj je zakrivil? V literarnem listu „Most“, ki izhaja v Trstu, je objavil članek, v katerem je med drugim zapisal, da v sedanji Jugoslaviji ni nobene pravice in da ima tam peščica ljudi vso oblast v rokah. Izrazil je nujnost večstrankarskega sistema...

Prepovedan povratak

Pred nedavnim je v Južnem Vietnamu padel **Janez Zupan**, ameriški vojak slovenskega porekla. Svojci so zaprosili, da bi bilo njegovo truplo prepeljano v Slovenijo in tam pokopano. Slovenske komunistične oblasti so dovoljenje odklonile in prepovedale pokop tega vojaka v njegovi rodni domovini. Zaradi te prepovedi so se svojci pokojnega, ki živijo v **Borovljah**, odločili, da ga pokopljejo na Koroškem, v **Borovljah**. Pogreba se je udeležil tudi duhovnik **Ivan Petrič** iz Cerkelj pri Kranju in na grobu pokojniku spregovoril nekaj besed. Med drugim je dejal: „Četudi se je pokojni boril za svobodo, mu je domovina odklonila zadnje počivališče“...

Kasneje je isti duhovnik v župni cerkvi v Kranju izjavil:

„Tam na oni strani meje smo pokopali nekega borca-Slovenca, ki je padel v borbi za pravico v Vietnamu“. Državno tožilstvo je imenovanega duhovnika obdolžilo, da je izrabljajl vero v politične namene in da se bo zato moral zagovarjati pred „ljudskim sodiščem“. Tako torej postopajo „popustljivi komunisti v domovini“ proti borcem za svobodo.

Med tem, ko je gornji prispevek čakal na vrsto za priobčitev, smo brali, da je bil Ivan Petrič obsojen na 3 mesece zapora in suspendiran za 2 leti. Če se pri tem spomnimo na manifestacijo komunističnih „pacifistov“ ne samo v vseh ostalih svobodnih deželah sveta, ampak da predvsem v ZDA, ki so v vojni, nezadovoljneži lahko po mili volji dajejo duška svojim čustvom proti vojni v Vietnamu, pa če pri tem vemo še, da je v ZDA neki duhovnik v cerkvi pri maši, ki se je udeležil sam prezident, med pridigo prisotnega Johnsona nemoteno napadel zaradi vojne v Vietnamu, ne da bi mu za to kdo le las skrivil, potem ne potrebujemo nobenega dokaza več, za kaj gre v Vietnamu in na kateri strani je pravica. Potem nam je tudi zadosti, da vemo, za kakšno „osvobodilno vojno“ v Vietnamu stojijo in kdo so oblastniki v naši domovini. Za vsakogar, ki vidi le za dva prsta pred čelom, je zadosti, da spozna, kdo je kdo! (Op. ured.)

Modernizacija z ognjem

V Beogradu se je neka tovarna pohištva rešila bankrota, ker je požar uničil njene zastarele — pa dobro zavarovane naprave. V Pirotu je zgorela tovarna gumijastih izdelkov, ki je imela visoke izgube, pa je seveda bila zavarovana. V Bosni je na skrivnosten način pogorela tovarna konzerv. V Jugoslaviji zgori „vsakega pol dne po ena tvornica“, kakor pravi zagrebški „Vijesnik u Srijedu“. Beograjski radio pa se je vprašal: „Bomo doživeli, da bo vsa naša industrija izginila v oblakih dima?“

Po neki čudežni doslednosti izbruhne večina požarov v podjetjih, ki so v hudih finančnih stiskah ali brezupno nerentabilna. Odgovorni činiICI vedo, da jim velikodušne police zavarovalnice, ki jih jamči država, omogočajo tovarne modernizirati in zgraditi na novo. „Vijesnik u Srijedu“ pravi: „Ne bi radi namigovali, toda požari so resnično odlični trgovski posel!“ Tveganja zares dejansko oni. Ker namreč zavarovalnice zaupajo preiskavo požarov zvitim lokalnim policijam, do zdaj še noben odgovorni činitelj ni bil obdolžen ničesar bolj resnega, kot kvečjemu malomarnosti. Zato pa je najvišja kazen globa, ki v jugoslovanski valuti predstavlja 16 dolarjev.

(Time, Vol. 90 str. 16 — N. York, 20. 10. 1967)

RESNICA V NAPADU

V TABORU neprestano ponavljamo poziv, da moramo izkoristiti vsak čas, vsako priložnost in vsak kraj, da spodnesemo tla krvavi komunistični laži, ki je preplavila svet. — Kot odličen in vzoren primer takšnega boja proti komunizmu v danih okoliščinah prinašamo našim bralcem in somišljenikom za zgled na tem mestu slovenski prevod v kasteljanščini pisanega pisma, ki nam ga je dal na razpolago delavni, neumorni član DSPB-TABORA v Argentini, odličen domobranski borec g. Jože Štefanič. — Op. ured.

Tortuguitas, dne 28. julija 1967.

Spoštovana
ZALOŽBA CODEX
Maipú 88
Buenos Aires

Spoštovani gospodje!

V vaši reviji DRUGA SVETOVNA VOJNA (La segunda guerra mundial) št. 82, str. 217 — 1 drugi stolpič spodaj, stoji zapisano:

„Na Balkanu so čete Titovih gverilcev z neprestanimi nastopi prisilile Nemce, da so velik del svojih sil pošiljali na to fronto.“

To je popolnoma netočno. Titovi komunistični gverilci so samo simulirali nastope proti nacifašističnim okupatorjem, da so tako pred vsem svetom, prav posebej pa pred zapadnimi zavezniki prikrivali svoj resničen cilj: **komunistično revolucijo**, pri čemer so zlorabljali brezupen položaj okupiranih narodov. — Tudi okupatorji so v resnici tajno sodelovali s Titovimi komunisti, s čemer so zasiedovali dva osnovna principa svoje politike: Da so upravičili prisotnost svojih čet na ozemlju Balkana in Srednje Evrope z namenom, da bi se slovanski narodi sami med seboj klali, s čemer pa so tudi izpolnjevali Hitlerjevo zapoved: Macht mir das Land wieder deutsch! (Napravite mi deželo zopet nemško!) — Hitlerjeve čete so n. pr. rešile Tita in njegovo prvo gverilo, ki jo je imela hrvaška vojska popolnoma obkoljeno v mestu Jajce v Bosni.

Osebnost sem živa priča, kako so Titovi komunistični partizani tesno sodelovali z italijanskimi okupacijskimi silami na ozemlju Slovenije. Kot nacionalni gverilec sem zaplenil tajno pošto, ki jo je italijanski okupatorski poveljnik s sedežem v Novem mestu gen. Cerutti poslal v glavni stan Titovih komunističnih partizanov v kočevskem gozdu. Odkril sem tudi velike pošiljke orožja in sanitetnega materiala, ki ga je isti general

Cerutti pošiljal Titovim komunističnim partizanom. — Prav tako obstajajo dokazi, da so Titovi komunistični partizani sodelovali z nemškim SS-generalom Globotschnigg-om, poveljnikom nemških čet s sedežem v Trstu.

Titovi komunistični partizani so delali nepomembne „sabotaže“ proti objektom, ki so bili za naci-fašiste zelo majhnega vojaškega pomena, samo v propagandistične svrhe v inozemstvu in pa, da so na ta način izzivali strahotne okupatorjeve represalije nad nezaščitenim prebivalstvom v oddaljenih vaseh, ki so jih okupatorji požigali do tal in vlačili nedolžne civilne prebivalce v koncentracijska taborišča. — Iz Ljubljanske pokrajine so na pr. Italijani odpeljali samo na Rab (otok v Jadranskem morju) nad 15.000 mož, žená in celó otrok, kjer je to civilno ljudstvo nepopisno trpelo. Samo v noči od 31. decembra 1942 na 1. januarja je tu umrlo 163 oseh. — Za vsakega ubitega vojaka pa so okupatorji streljali na začetku 10, pozneje pa do 100 civilnih talcev.

Nezaščiteno civilno prebivalstvo, ki ga ni branil nikdo ne na eni ne na drugi strani, je iz strahu pred temi represalijami po vsaki „sabotaži“ bežalo v gozdove, kamor po tajnem dogovoru s komunisti okupatorjevo vojaštvo ni stopilo. Tam so te nesrečneže prisilno mobilizirali komunisti in jih zlorabljali za svojo zaščito.

Spričo takšnega položaja so se zaradi svoje lastne obrambe in v skladu s predpisi meddržavnega vojnega prava možje in fantje organizirali v protikomunistične Vaške straže, iz katerih je bila po kapitulaciji Italije po 8. septembru 1943 organizirana narodna vojska slovenskih domobrancev pod poveljstvom starega, izredno inteligentnega in sposobnega generala Leona Rupnika. — Ta narodna vojska slovenskih domobrancev je dejansko uničila partizanske tolpe Titovih komunistov, saj so se njihovi prisilni mobiliziranci ob vsaki priložnosti, ko so le mogli, predajali domobrancem brez odpora. Ta slovenska narodna vojska je branila narod pred Titovimi komunističnimi tolpmi pod čisto slovensko zastavo brez srpa in kladiva.

Ta slovenska vojska pa je tudi bila od poveljnika generala Rupnika do zadnjega vojaka idejno globoko usmerjena k zapadnim zaveznikom. Bili so trdno prepričani v zmago zaveznikov. Žal pa je Stalin uspel prepričati Roosevelta in Churchilla, da sta priznala maloštevilne Titove komunistične tolpe kot zavezniško „vojsko“.

Meseca aprila in maja 1945 so Titovi komunistični partizani dobili pomoč mednarodnih brigad in sovjetske vojske. Da ne bi bilo prelite še več krvi, se je 15.000 slovenskih vojakov s približno enakim številom civilnega prebivalstva raje umaknilo na ozemlje Koroške, ki so jo okupirale britanske čete iz Italije in Avstrije. — Brez vednosti vrhovnega poveljnika britanskih čet v Italiji maršala Alexandra, je poveljstvo britanskih čet v Avstriji s prevaro vrnilo 12.000 teh slovenskih vojakov komunistu Titu. Brez vsakršnega procesa, brez sodbe so razuzdane komunistične tolpe te vojske poklale in z njihovimi trupli napolnile rove in podzemeljske jame.

Mnogo hudih, pa tudi mnogo lepih spominov imajo častniki Slovenskega domobranstva. Izreden pa je gotovo spomin na dan, ko je poveljnik, polkovnik Krenner obiskal v stiškem samostanu opata č. o. Kastelica v družbi štabnih častnikov

Ti zločini so prav takšen Titov Katyn na Slovenskem, kot je bil prvi Katyn, ki ga je zagrešil Stalin na Poljskem.

Sam sem eden izmed redkih preživelih, ki je takrat čudežno ušel smrti.

Če vaša revija DRUGA SVETOVNA VOJNA hoče ohraniti značaj zgodovinske dokumentarnosti, mora zasledovati striktno resnico o dogodkih akcijah in razvoju vojaških operacij minule vojne. Sicer zgubi vsakršno zgodovinsko vrednost in vsak bralec, ki na svojem področju pozna resničen razvoj dogodkov, bo takšno publikacijo zavrnil kot netočno ter brez vsakršne vrednosti v službi resnice in svobode.

V slučaju, da odgovorni uredniki nimajo na razpolago avtentičnih in dokumentiranih dokazov o razvoju medvojnih dogodkov v Srednji Evropi in na Balkanu, lahko za to dragoceno gradivo naprosijo središča povojnih evropskih emigrantov v državi, ki se bodo takšnim prošnjam nedvomno radi odzvali.

V tem smislu izkoriščam priložnost, da Vas pozdravljam

z odličnim spoštovanjem

Jože Štefanič l. r.

SENENE VILE

(K O N E C)

10.

Od tistega večera je bil Skopec ves spremenjen. Vedno se je smejal in bil dobre volje. Z ljudmi se je spet menil in bil z njimi dober, kot takrat, ko je začel s trgovino.

Žena sama sebi ni verjela, da so kar čez noč res odletele vse muhe, ki so ga doslej trapile, da dostikrat ni vedela ali je hudoben ali zares bolan. Šele zdaj jo je začelo prav mučiti, kaj sta imela oni dan s Kovačem v sobi. Prisluskovala je pri vratih, ujela kakšno besedo; kaj pa je med njima, se ji ni posvetilo. Nazadnje sta oba butnila v vek; Kovač je odvihral kot tat, ona pa od vrat... Od tedaj se je vse zaobrnilo: Dedec je šel kar na lepem v cerkev in še vse drugo. Kadar se je oglasil Kovač, je bil potem do večera ves iz sebe.

Ko je Kovač nekega večera odhajal iz trgovine, ga je trgovka nalašč prestregla na dvorišču:

„Povej mi no, Jaka, kaj si naredil z njim? Tak je, da ga ne poruntam. Ali je bil neumen prej ali je zdaj. Vedno sem bila nad njim, naj gre v cerkev in naj nikar zmerom ne tuhta sam vase; fajmošter je prišel, da bi ga pogovoril — on pa nič pa nič. Potlej si prišel ti... Le kaj si mu rekel, da je letel naravnost v spovednico?“

Kovaču je bilo kar nerodno, tako je govorila vanj. Zaskrbelo ga je kako se bo izgovoril. Ko je prenehala in s široko odprtimi očmi zabuljala vanj, se je hitro znašel.

„Tona! Kdor zna, pa zna!“ se je odrezal, ne da bi kaj povedal. Široko se je zasmeljal in že ga ni bilo...

Poteklo je nekaj let. Skopec se je počasi unesel in je bil v svoji sreči čisto podoben drugim ljudem. Sčasoma se je pokazalo, da leta njegovega bega pred vestjo niso odšla mimo brez posledic. Nobenega odpora ni bilo več v njem. Kakor hitro ga je obletela sapa, je že zakašljajal. Pozimi si je nakopal pljučnico, da ji je komaj ušel živ. Vedel je to. „Še ena, pa me bodo nesli,“ si ni mogel zbiti iz glave.

Začel je misliti naprej. Družine nima, žlahte je cel kup, a so mu v boleznih vsi obrnili hrbet, kot bi bil garjav. To jim je zameril. Tudi zdaj, ko je začel misliti, da bo moral nekomu pustiti vse, kar ima, jim tega ni pozabil.

Ni dosti mislil, kako naj uredi. „Kovačevim sem največ dolžan!“

Je prikimal z glavo in sklep je bil narejen. Odleglo mu je, kot bi se mu predrla zastrupljena gnojna bula. Sicer je že zdavnaj vse namenil Kovačevim otrokom, a tako olajšanega se še ni počutil kot po teh besedah.

Takoj v nedeljo je po južini zavil h Kališniku. Tam je bil tudi Jurjevec. Oba sta ga bila vsela.

„Ti o volku, volk na vrata,“ se je zasmel Kališnik.

„Sta me že spet rešetala?“ je za dobro vzel trgovec.

„Ni bilo hudega. Rekel sem, da je prav malo manjkalo, da pred nekaj tedni nisi pogledal na oni svet,“ je Jurjevec po pravici povedal, kaj sta govorila.

„Še zdaj nisem, kot sem bil,“ je mirno dejal Skopec in utihnil.

„To se bodo spopadli za tvoje žulje, ko boš opledel!“ je naravnost rekel Kališnik in zavobnal po belj javorjevi mizi.

„Nič se ne boj. Bom že tako uredil, da se ne bodo,“ je besedo končal Skopec sam, ki je vedel, s kakšnim namenom je prišel v hišo.

Potem so utihnili, kot bi mednje stopila sama smrt.

„Ga boš požirek, da si dušo privežaš?“ je tjavendan vprašal Kališnik in že nalival kozarček, ki ga je postavil pred trgovca.

Govorili so in beseda je tako nanesla, da je Skopec povedal, da bi rad naredil testament.

„Pametna je ta!“ je modro prikimal Jurjevec. „Saj ni treba, da takoj jutri pobrcaš, prav je pa, če imaš to urejeno.“

„Kališnik, nate sem mislil. Tebi zaupam. In ko je Jože tu, sem kar na pravšna naletel.“

In so napisali. Ko so vsi trije podpisali, je trgovec pridržano z nekakim strahom dodal:

„Če vama je prav, bom napisal še nekaj. Za to bi rad vedel sam, ko boste brali testament, pa preberite tudi to.“

„Napiši, toda pod najine podpise!“ je za oba rekel Jurjevec.

„Seveda, čisto spodaj.“ Skopec je bil vesel. Grizel je ustnice, ko je s tresočo roko pisal nekaj vrstic prav spodaj pod črtami. Potem je papir zganil in zapečatil trdo rjavo kuverto.

„Tako. Kališnik, ti spravi. Ti boš oba preživel... Ko bom ležal na parah, pa povej, da je pri tebi. Bog ti lonaj!“

Kališnik je takoj vzel pismo in ga odnesel v izbo ter ga zaklenil v težko skrinjo. Skopec je še počakal, da se je vrnil, potem pa koj vstal in šel.

„Čuden se mi zdi danes,“ je poudaril Kališnik, ko sta skozi okno gledala za njim.

„Ne vem, kako bi rekel...“

„Po moje se ne bo več prav dolgo upiral. Le poglej, kako mu čpletajo noge; kot bi ne bile njegove,“ se je vedno bolj čudil Kališnik.

„Nekaj ima v sebi in to ga bo zdelalo. Tisto pa, da bi se mu takrat mešalo, tega pa ne verjamem, pa naj mi to trobijo vsi doktorji in žandarji. Vsi mi smo bolj trapasti kot pa Skopec; le zamerčaj me.“

Še sta pogrela to in ono o trgovcu, nazadnje pa prišla na svoje dnevne skrbi in na delo, ki je klicalo s travnikov in njiv, a ga je deževje zadnji teden zadržalo in zakasnilo. Ko bo posijalo sonce, bo vse na kupu, sta vedela oba. Tako je tudi bilo.

11

Skopec se je komaj vlačil po hiši. Noge so bile trde, pljuča so mu vršala kot kovaški meh; potil se je pa tako, da nikoli ni imel suhega čela.

Ni se še popravil od pljučnice, ga je že spet zgrabilo za vrat. Ponoči je gotal kot lisjak v grapi. Vsak dan se je bolj tresel. Nazadnje je obležal in zdravnik je začel zavijati v hišo. Ze ob prvem obisku je bil tako čudno molčeč, da Skopčevka ni upala vprašati, kako je z možem. Nekako za tolažbo je zapisal zdravila, čeprav je na tihem vedel, da jih ne bo dolgo jemal.

Bolnik sam je najbolje vedel, kako je z njim. Na vse se je pripravil, tudi na zadnjo uro. Župnik je bil dvakrat pri njem. Tolažil je in ga dvigal, a njegove besede so kot strah plahutale po sobi in se odbijale od sten. Bolnika se še dotaknile niso.

Še bolj je verjel besedam starega Majarja: „Če te napade, ko hrast zeleni, se le težko otreseš; drži se te kot klop in te davi, dokler te ne odnesejo.“

Pod oknom je zelenel košat hrast in s svojimi dolgimi vejami božal polkna in šipe. Skopec je vedno zrl tja; sprva s strahom, zadnje dni mu je bilo vseeno — privadil se je in se vdal...

V nedeljo, teden po tistem, ko je napisal oporoko, je bil posebno slab. Žena in sosedje so stali ob postelji in čakali. Bolnik ni več govoril; le steklene oči je nemirno obračal, kot bi nekoga iskal.

„Kovač...“ je nazadnje z velikim naporom zahreščal tako strahšno, da je vsem zastala sapa. Janez, ki je stal skoncem postelje, je brez vprašanja planil po očeta.

V četrť ure je Kovač prisopihal, kot da bi ga prinesel veter. Stopil je k postelji in se sklonil nad blazino. Drugi so odstopili kot na ukaz. Nikogar ni mučila radovednost, kaj bosta govorila.

Skopec je gledal, ne da bi trenil. Premikal je usta in hotel nekaj reči, a ni imel več moči. Vse, kar je Kovač razbral, je bilo: „Jaka...“

Potem se je stisnil, kot bi počil velik mehur; le gledal je še.

Vsi so padli na kolena in začeli moliti. Očitno je bilo, da konec ni več daleč.

Tedaj je bolnik še enkrat zahreščal; kar zapiskal je skozi nos:
„Si... res... odpus...til...?“ Njegove oči so bile veliko vprašanje, ki so odpirale nebo ali pa pekel.

Kovač je zatrepetal kot trepetlika. Komaj se je zavedel, da je prikimal v odgovor. Obenem je poiskal bolnikovo roko in jo obdržal v svoji. Čutil je, da se je Skopčeva krčevito oprijela njegove, se tresla v smrtnem krču in ni hotela izpustiti. Tedaj so ugasnile oči, na lica je legel mrzel nasmeh.

Skopec je izdihnil.

Še tisti večer je novica udarila po bližnjih vaseh. V Šmartnem je zazvonilo mrliču.

Drugi večer so pritisnili ljudje. Kdor ga je poznal, je vsak prišel, da ga pokropi s pušpanovo vejico in mu s tihim očenašem želi miru in pokoja. Posebno vidna je bila žlahta, ki je zdaj, kot bi odrezal, pozabila na stričevo bolezen. Vsi, trije fantje in dve dekleti Skopčevega starejšega brata, so žalostno zavijali in si brisali oči, zraven so se pa vedli, kot da vsak od njih že drži del stričevega imetja.

Ko je pozno zvečer prišel tudi Kališnik in povedal, da je rajni pri njem naredil testament, so ga sorodniki kar obstopili. Vsem se je zdelo naravno, da se bo njih prijel; ali vsakega nekaj, ali pa vse enega.

Po opravljeni sedmini se je pri Skopcu zbralo vse bližnje in daljnje sorodstvo. Vsi bi že radi slišali, kako je določil rajni stric. Kališnik in Jurjevec sta sedela za mizo kot sodnika. Mirno sta ždela predse in čakala, da prisede še pokojnikova žena.

Končno je le prišla. Tedaj je Kališnik svečano segel v malho sukniča in izvlekel še vedno zapečateno pismo.

„Nisem mislil, da ga bom tako kmalu bral. Danes je dva tedna, ko smo tole napisali,“ je dejal, ko je natikal očala in razgrnil papir. Svečano je začel:

„Jaz, Tone Skopec, sem po svoji vesti odločil takole:

Hiša, trgovina in vse blago po moji smrti pripade Janezu Kovaču. Travnike v Gmajnici in gozd pod Križem pripišite na Kovača Franceta, nje za mejo pa Kovaču Ivanu.“

V Kozarjah, 14. aprila 1933.

Podpisani: Tone Skopec

Priči: Tone Šibenik, Alič Jože

Po sobi se je pretrgala tišina, Kališnik pa še ni dvignil oči.

„Še nekaj je pripisal tu spodaj.“

Spet je bral:

„Tako sem odločil, ker sem pred dvajsetimi leti zakrivil, da so Kovaču odrezali roko. Odpustil mi je. Zmolite očenaš za pokoj moje duše!“

Vsi so brez besede zdrsnili na kolena: „Za pokojnega Toneta: Oče naš, kateri si v nebesih...“

Kakor se je prej že večini zavihal nos zaradi čudne pokojnikove volje, so se po besedah o Skopčevi krivdi kar nekam potajili. Kažišnik je spet spravil pismo, Jurjevec pa je odvihral h Kovaču, da pripelje vse tri Kovačeve fante.

Kovač je obsedel in zijal za njimi skozi okno. Potem jo je še sam rahnil za njimi.

Pri Skopcu je zvedel vse. Navzoči so tiščali vanj, naj pove, kaj je bilo med njim in rajnim trgovcem. Kovaču se je ob misli na preteklost milo storilo, a črhnil ni besedice.

„Jaz sem prestal, Skopec je trpel za vse, kar ni bilo prav, zdaj pa naj v miru počiva!“ se je zgovoril in odšel, da bi kdo ne videl, kako mu je hudo.

„In večna luč naj mu sveti!“ so dodali nekateri.

Od takrat je minjlo že dokaj let. Skopčevka je odšla za možem. Tudi stari Kovač je utihnil in odnesel Skopčevo veliko skrivnost v grob.

Na grobovih pa še vsako nedeljo tiho zatrepeta sveča v spomin na vse, kar je ostalo ljudem prikrto.

F. G.

VOJSKA V STISKAH

(Analiza stanja in reform v jugoslovanski vojski)

Vojska in tajna policija sta do nedavnega v Jugoslaviji bila tista faktorja, ki sta z železno disciplino kontrolirala vse delovanje v državi. Po Rankovičevem padcu pa so nastopile spremembe, ki kažejo definitivni efekt ne samo na vojsko in policijo, nego na celotno politično strukturo partije.

Reforma je sledila reformi in še vedno ni jasno kaj se pravzaprav dogaja. Od nekdanje vsemogočne tajne policije je ostal le neznatni koordinacijski komitet za državno varnost.

Poročila in znaki trdijo, da je po padcu Rankovića vojska organizirala svojo lastno tajno službo (KOS). Ni čuda, da se je začelo govoriti o liberalizaciji sistema. Takoj pa je tudi postalo očitno, da ima vojska

pri tem svoje posebne namene. Vojska želi dobiti vso oblast v svoje roke in reševati ne samo varnostne, pač pa tudi politične probleme tudi v partiji sami.

Tito je očitvidno uvidel, kaj se v vojski dogaja; zato je že preteklo leto izdal ukaz, s katerim je močno omejil odgovornost in moč centralnega vojaškega poveljstva. Tedaj so nastopili novi problemi. V Sloveniji se je začela razburjati **Vida Tomšič**, v Makedoniji **Krsta Crvenkovski**. Oba sta zahtevala, da se v vojski uporabljajo narodni jeziki. Uradni jezik v vojski naj bi odgovarjal jeziku republike, v kateri se edinica nahaja. Njun najmočnejši zagovornik je bil **dr. Bakarić**, ki je svoje stališče zagovarjal s pojasniliom, da je celo Lenin nekoč dovolil uporabo ukrajinskega jezika za vojsko, ki je služila v Ukrajini.

Minister za narodno obrambo general **Ivan Gošnjak**, je resno vze predloge in zahteve Tomšičeve in Crvenkovskega. Tik pred koncem leta 1966 je izdal povelje, da naj rekruti odslej služijo vojsko v svoji republiki. Da ne bi bila zmešnjava prevelika, je general Gošnjak odločil, da gornje povelje za začetek velja le za 25% vpoklicanega moštva. Tak ukaz pa je popolnoma v nasprotju s Titovo filozofijo, da je namreč nujno, da grede rekruti iz ene republike na vojaško službo v drugo republiko, da se tako seznanijo z običaji, življenjem in jezikom drugih republik.

Vojaštvo, ki je po spremembah lanskega leta čutilo, da je edini odločujoči faktor v državi, ni soglašalo z odlokom generala Gošnjaka, pač pa se mu je uprlo. Podporo je dobilo od Tita, ko se je vrnil iz Moskve, ko je tam podpisal dogovor za nakup večje količine sovjetskega orožja. Vojaštvo in Tito stojijo na stališču, da mora biti vojska centralizirana.

Rezultat tega trenja v vojski je bil, da je Tito premestil kakih 30 vodilnih vojaških funkcionarjev. Ta rotacija je zadela med drugim tudi obrambnega ministra Gošnjaka, ki ga je zamenjal **Nikola Ljubičić**. Ista usoda je zadela šefa generalštaba **Rade Hemovića**, katerega je nadomestil **Miloš Šumonja**.

Da bi polom ne bil popoln, se je Tito odločil, da se umakne na drugo obrambno linijo. Po gornjih spremembah in sedanjih ukrepih izgleda situacija takole:

Vojska naj bi bila razdeljena v dva dela: **operativni** in **teritorialni**. Operativni del naj bi vseboval letalstvo, mornarico, oklopne divizije; vsega približno 130.000 mož. Teritorialni del naj bi imel približno 14 divizij (110.000 mož), in bi imel planinski značaj, namenjen za obrambo posameznih republik. Teritorialni del vojske naj bi bil podrejen republiškim oblastem in uradni jezik naj bi bil jezik dotične republike.

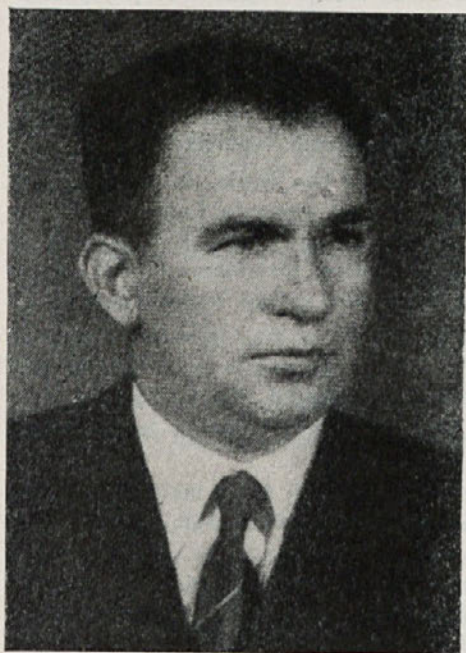
Pri taki razporeditvi vojske partija s Titom na čelu vidi svoje politične adute. Gotovo je, da bo med centralnim štabom operativnega dela vojske in med posameznimi štabi teritorialnih enot nastala konkurenca

in ljubosumje, kar bo v korist poglavarju države, ki bo na ta način imel vajeti v rokah in s tem tudi kontrolo nad vsemi republikami. Pri taki ureditvi se ni bati, da bi prišlo do deljenja države v samostojne države, niti ne v konfederativne republike.

Tako nekako stoji zmeda v Titovi armadi. Kaj se bo iz tega razvilo pa bo pokazala bodočnost. Velika verjetnost pa je, da bo po Titovi smrti prišlo do novih in še večjih hematij, ki morejo biti celo usodne za partijo, ki je svojo monolitnost že precej zgubila.

NAŠI MOŽJE

JOŽE JENKO — 60-LETNIK

Ponovno smo pogledali v našo kartoteko, da bi ne bilo pomote. Pa bo zares držalo. Naš upravnik, naš garač, naša ščuka, ki nas preganja kot krape po orjaškem ribniku tega velikega Buenos Airesa, da se ne bi kdo slučajno ustavil v organizacijskem delu, naš „senator“, **Jože Jenko**, bo 15. januarja 1968 napolnil 60 let življenja.

Odkar se je onega 15. januarja 1908 rodil v Straži pri Novem mestu, pa do 15. januarja 1968, ki ga bo dočakal daleč od svoje prelepe, idilične Dolenjske v oglušujočem vrvežu večmilijunskega južnoameriškega velemesta, zanj ni poteklo samo 60 let časa, na katerega se gleda z otožnim spominom. Jože Jenko na svojo

doslej prehojeno življenjsko pot gleda z občutkom zadovoljstva in ponosa; zakaj med trnjem, ki se ne neusmiljeno ubadalo vanj, je znal zasadiati plemenite bilke, ki bodo rodile zlahkatne sadove še mnogo potem, ko ne Jožeta Jenka, ne nas več ne bo.

Javno se je začel udejstvovati pri domačem „Orlu“, postal je vodja

naraščaja in nato predsednik. Po razpustu Orla je bil dolgoletni predsednik Prosvetnega društva, tajnik Ljudske stranke in član okrajnega odbora.

V Novem mestu je ustanovil društvo absolventov Kmetijskih šol in postal prvi predsednik tega društva, nato član Zveznega odbora istoimenske organizacije in član konzorcija v Ljubljani izhajajočega stanovskega lista „Brazda“.

V domači fari je bil dolgoletni tajnik gasilskega društva, podstarešina Novomeške gasilske župe in član osrednjega odbora Gasilske zveze v Ljubljani. Istočasno je predstavljal s pok. ministrom Francem Snojem, dr. Antonom Kodretom in dr. Albinom Šmajdom Slovensko gasilstvo v zveznem odboru v Beogradu.

Za svoje požrtvovalno javno delo je prejel tudi več državnih in organizacijskih odlikovanj in priznanj, med njimi tudi čehoslovaško, poljsko in madžarsko.

Jože Jenko je namreč tipičen predstavnik slovenskega moža, ki ga je izkristaliziral vsenarodni domobranski odpor proti komunistični revoluciji za časa tuje okupacije.

Krvavo komunistično razbojništvo je takoj skrajja občutil neposredno in na lastni koži. Saj je živel v krajih, kjer je rdeče rokovnjaštvo najbolj divjalo. Ni čuda, da je človek Jenkovega uporniškega svobodnjaškega kova takoj vedel, kje je njegovo mesto. Zato so komunistični narodni izdajalci, ki so izrabili največjo ljudsko stisko pod okupacijo za svoje partijske namene v službi svetovne revolucije, kajpada takoj planili po njem. Toda Jože Jenko ni bil fatalist, ki bi čakal prekrižanih rok na konec, kakršnega so mu rdeči krvniki zatrdno namenili. Čutil je, da ni zadosti rdeči zaroti odreči samo vsako pomoč, ampak da se ji je treba odločno, z vsemi razpoložljivimi sredstvi upreti in tolči besno glavo lažnjive strupene kače. Pobegnil je iz zapora, se izvil iz smrtnega prijema rdeče pesti in odšel v Novo mesto naravnost v skupino borcev, ki jih je takrat popeljal stotnik **Vuk Rupnik** skozi legendarno zmago pri Zameškem in tako postavil temelj, na katerem je potem stala naša dična slovenska domobranska vojska. V novomeški udarni bojni skupini je Jože prevzel mesto blagajnika, na katerem je ostal do konca, ko je kot zadnji s stotnikom **Stamenkovičem** zapustil Novo mesto. Zato tudi ni bil v Vetrinju, ampak se je po skrivanju šele pozneje pretolkel čez mejo.

Jenkova protikomunistična odločnost pa tudi v zdomstvu ni usahnila. Kakor je v jeku revolucije spoznal, da ni zadosti samo nek negativni protikomunizem, tako je tudi v novih okolnostih bil med prvimi, ki so spoznali, da naš boj ni končal v Vetrinju. Zato ni slučaj, da ga najdemo med ustanovitelji DSPB, kjer je bil od vsega začetka in je še danes eden izmed najbolj aktivnih članov in kjer je od vsega začetka tudi zavzemal odgovorna odborniška mesta.

Njegova premočrtnost ga je tudi pripeljala do tega, da ga najdemo

med najbolj vidnimi, pa zato tudi najbolj kritiziranimi reorganizatorji DSPB in pobudniki Tabora, ki je v zdomstvu zopet uspel zvariti ono vse-slovensko družnost, kakršno je predstavljalo slovensko domobranstvo.

V Taboru je Jože Jenko našel pravo poprišče za svoje neumorno delovanje, katerega čutimo vsi, ki smo z njim v zvezi. Četudi njegovo podjetje zahteva gospodarja zase, je prav naš slavljeneec tisti, ki ne vrši samo upravnških poslov našega glasila tako, da bi ga težko kdo drugi nadomestil, ampak je prav on tisti, ki nas neprestano priganja k čim večji dejavnosti. Zato se bolj redno kot nihče udeležuje sej društvenega odbora in konzorcija revije, čigar član je tudi, pa najde tudi čas, da ne manjka na nobeni prireditvi, kjer vedno krepko poprime, kadar je najbolj potrebno. Prav zato pa je tudi slovensko zavetišče, ki ga ima Tabor v programu, neprestana, živa skrb njegovega domobranskega srca.

Domobranec Jože Jenko! Kaj naj Ti po vsem tem želimo za 60-letnico? Zveni egoistično; toda, ker rezultati Tvoje neumorne delavnosti niso samo nam v vzpodbudo, ampak jih čutijo predvsem naši invalidi, pa tudi že dninarji rdeče zavoženosti v domovini, prosimo Boga, da bi tako mladosten, neumoren, vedno poln iniciativ in korajže garal še dolgo, dolgo. Zato Ti želimo krepkega zdravja in dolgo življenje, ker vemo, da si šele sredi tega garanja prav srečen! Bog te živi!

STRAH IMA VELIKE OČI

O svetovnih razstavah smo slišali in brali že mnogo zanimivega in fantastičnega. Vsaka je bila posebnost zase in se je obiskovalcem vtisnila v neizbrisen spomin. Minula svetovna razstava, EXPO-67 v Montrealu pa brezdvoma prekaša vse prejšnje. Nekateri opazovalci in komentatorji trdijo, da bo ta razstava šla v zgodovino kot ena največjih in edinstvenih. Preko 40 milijonov ljudi jo je obiskalo samo do konca poletja 1967.

Razstavišče je bilo silno lepo urejeno in razporejeno po otokih Sv. Helene, Notre Dame in Le Havre. Mogočna reka sv. Lovrenca ji je dajala še večji poudarek.

Tema razstave je predstavljala človeka in svet. Sedemdeset držav je bilo zastopanih; več kot na katerikoli dosedanji svetovni razstavi. Obiskovalec paviljona teh držav je dobil precej dober pojem o življenju, običajih in uspehih posameznih narodov. Bili so dokazi mogočnega tehnološkega razvoja zadnjih let; dokazi razvoja v vseh panogah: kmetijstvu, gospodarstvu, kulturi in umetnosti. Prikazana je bila preteklost, prikazani sedanji uspehi in pred obiskovalcem je nehote vstajala slika dinamične bodočnosti, rezultat človeškega uma in duha.

Ena od posebnosti so bili tudi dnevi narodov Vsak teden je bil vsaj en dan posvečen nekemu narodu, ki je bil na razstavi zastopan. Za tako priliko se je dotični narod predstavil s pesmijo, plesi in drugimi narodnimi običaji. Slavnosti se je navadno udeležil tudi predsednik dotične države in bil slovesno sprejet in predstavljen na trgu narodov, „Place des Nations.“ Tako so poromali v Montreal zastopniki oziroma predstavniki 70. držav.

Jugoslovanski dan je bil 20. septembra 1967. Prvotni načrt je bil, da bo za to priliko prišel na razstavo poglavar komunistične Jugoslavije — Tito. Dober mesec pred tem pa je obisk bil nenadoma odpovedan delno na nasvet kanadskih oblasti. Govorilo se je namreč, da se maršalu ne bo dobro godilo, če pride. Od kod so prišle te novice in govornice, je težko reči; možno pa je, da iz komunističnih virov samih. Kdor že, komunisti so te govornice napihnil do skrajnosti; tako, da se je o tem mnogo govorilo in pisalo.

Namesto maršala je Jugoslavijo na njen dan zastopal šef federalnega sveta **Miha Špiljak**. Razstavišče je tisti dan, ko je Špiljak prišel, bilo tako zastraženo, da bi ta dan z lahkoto in z upravičenostjo mogli imenovati „policijski dan“ ne pa jugoslovanski. Po prihodu Špiljaka na trg narodov je tam policajev v uniformah in v civilu kar mrgolelo. Policija je popolnoma blokirala dostop do trga in zasedla tudi vse vzvišene točke v okolici ter skrbno pazila, kaj se dogaja na otoku.

Za nobenega zastopnika ni bilo toliko varnostnih ukrepov in toliko govorjenja, kot ravno za tovariša Špiljaka. Po uradnih poročilih je tedaj bilo angažiranih nekaj nad 500 kanadskih policajev in detektivov, ki so del otoka Notre Dame enostavno blokirali ob času obiska. Policija je patroljirala tudi po kanalu in iz motornih čolnov opazovala otok. Ekspresni vlak, ki je dovažal obiskovalce na otok se tisti dan splod ni ustavil na otoku Notre Dame. Ko se je tovariš Špiljak odločil, da obiše nekatere narodne paviljone, je bil skoro ves otok popolnoma izoliran in turistom dostop prepovedan. Tovariš Špiljak se je tako nemoteno kretal po otoku in z zanosom sprejel uradni pozdrav Kanade — 19 topovskih strel.

Dan je minul brez vsakega najmanjšega incidenta; v posmeh vsem, ki so se toliko trudili, da bi se uradnemu zastopniku Jugoslavije kaj hudega ne pripetilo. Strah ima zares velike oči.

SVOBODNI TERMITI, NA DELO! NE MIRUJTE! NE POČIVAJTE! NAŠI
MRTVI JUNAKI, KI SO DALI ZA SVOBODO ČLOVEŠTVA SVOJE
ŽIVLJENJE, SO NAŠA OBVEZA!

BOŽIČNA NOČ

(Pleterje 1942)

Stražar na koncu dolgega hodnika se je zdramil iz prijetnih sanj, ko so zvoki iz visokega zvonika naznanjali okoličanom, da se nam je rodil Kralj. Kralj Miru in Ljubezni.

Mir in ljubezen! Saj ravno to je premišljal, ko se je bližala polnoč.

Hodil je po Ljubljani in iskal starše, kateri so mu že zdavnaj umrli. Samo v nekakem meglenem spominu so še živeli. In potem se potepal od sorodnika do sorodnika, spal na hlevu nekega prevoznika, hodil v šolo in se učil dokler ni prišla vojna in potem... Nato je pozabil na starše in na šolo. Na mladost in hrepenenje. Zakopal je nadebudne načrte in živel kot preganjana zver iz dneva v dan.

Prveč je bilo obljub, preveč obljubljene svobode; in mnogi nezasuti grobovi, katere je zapustilo povelje, da „žrtve morajo biti“, so ga vznemirjali. Podal se je na pot in iskal, dokler ni našel svojih prijateljev, kateri so bili to noč z njim v tem slavnem samostanu.

Zdrzil se je, ko je kopito puške trdo udarilo ob tla, da je odmevalo od vseh strani, kot ponavljajoči se udarci po oddaljenem bobnu, dokler se ni odmev združil z zvoki iz zvonika in zamrl med zidovi.

Sveti večer...

Vsedel se je na stopnice in naslonil razgreto glavo na mrzlo puškino cev.

Tudi Balanta in Dragota so zdramili zvonovi. Pustila sta neskončno šahovsko igro in šla na obhod straž, da vsakemu posebej voščita vesel božič.

Stražar ob mlinu jima je dejal, da opazuje mlinska kolesa, katera to noč mirujejo kot še nikoli. Janez in Žane ob hlevih, kjer je bila tudi naša kuhinja, molita rožni venec. Jože v stari zapuščeni cerkvi iz dolgega časa čisti puško; z mislimi pa je verjetno doma, tam nekje v št. Ruperški dolini. Le trojka, tam na skrajnem delu samostana leži v snegu in oprezno opazuje in posluša. Se pač zavedajo, da je tisti kraj najbolj nevaren v slučaju nenadnega napada. Ob glavnem vzhodu pa si stražar „gasilec“ pridno gasi žejo iz čutarice, katera ga s slivovko tako živo spominja na dom.

Menihi so ob tej uri vsi zbrani v cerkvi ob izvrševanju molitev, katere predpisuje Kartuzijanski red. Legionarjem je vstop v to cerkev strogo zabranjen. Toda, kot po navadi, to ne zadržuje štajarskega študentā. Iz stražarskega mesta je skrivaj zlezel na kor v cerkvi in opazuje menihe tako zaverčvano, da obhoda niti ne opazi. Šele ko ga France potreplja po rami se zave, da bi moral biti na svojem mestu.

Skoro ob istem času so stražarje obiskovali tudi samostanski bratje Drsajoči, skoraj neslišni koraki so se približali in „nemi“ bratje so delili božične dobrote. Nekaj jabolk, suhe hruške rožiče orehe in seveda tudi malo potice. Bele halje so se prikazovale in izginjale po temnih hodnikih. Stražarjem pa, ki so bili zunaj zidu, so po vrvici, skozi okno spustili kosarico dobrot...

Napraviti so nam hoteli veselje in nam tako nemo dopovedati: Tudi mi smo z vami in nas veseli, da ste tukaj, da tako v miru preživimo to Sveto noč.

Iz cerkve so pa še vedno zmolklo odmevali latinski spevi menihov: In rodil se je Kralj nebeški...

Sveta noč, blažena noč!

Odmevi iz domovine

Ekumenična pot: Patriarh Athenagoras je pred nedavnim šel na ekumenično pot. Obiskal je pravoslavne vladike v različnih evropskih državah, med drugim tudi jugoslovanske. Iz dosegljivih poročil se da razbrati, da so se jugoslovanski pravoslavni na vso moč branili pobratenja s katoličani. Vse pa kaže, da je patriarhu uspelo pridobiti pravoslavne predstavnike na svojo stran. Po mišljenju nekaterih je Tito prispeval k takemu razpoloženju, kajti on si bolj želi izkoreniniti nesoglasja med jugoslovanskimi narodi kot pa katoličani združenja z vzhodnimi kristjani. Patriarh je torej s pozitivnimi rezultati zapustil Jugoslavijo na svoji poti v Bolgarijo, Romunijo in Rim.

Cerkveni tisk: Preteklo poletje je pravoslavna cerkev v Jugoslaviji začela izdajati novo glasilo pod imenom „Pravoslavje“. To je že tretji časopis pravoslavne cerkve. Značilnost novega glasila je, da se ne omejuje le na sporočila srbske pravoslavne cerkve, nego prinaša tudi članke in komentarje o življenju in delovanju katoliške cerkve v Jugoslaviji.

Gospodarske drobtinice: V vseh državah pod komunistično diktaturo je gospodarsko stanje na silno nizki stopnji. Drastičen primer o tej se nam nudi s stanjem, ki danes vlada na Češkem. Nekdaj bogato razvita dežela je danes skoraj obubožana. O Jugoslaviji, njenem gospodarstvu in razvoju beremo, da je mnogo bolje, kot v ostalih komunističnih državah, toda praksa kaže, da temu ni ravno tako. Birokracija je tolika, da vzame več časa dobiti dovoljenje za popravilo ali izdelavo kakega predmeta, kot pa za delo samo. Zavoženo gospodarstvo in reforma je jugoslovanske oblastnike prisilila, da ljudem zopet dovolijo opravljati privatno obrt. Vendar je vse to prepozno. Brezposelne so šteli do pol milijona; danes jih ne šteje nihče več. Na tisoče in desetisoče Slovencev si mora danes služiti kruh s sezon-

skim delom v Nemčiji, Avstriji in drugod. Slovenec mora zopet biti suženj tujcu, ta pa ga izrablja in plačuje mnogo nižje kot delavce iz drugih dežel. Da bi življenjski standard ne padel, nočejo povečati števila zaposlenih v domovini, čeravno jih 42 urni teden sili k naduram. Nezaposleno prebivalstvo se podaja v inozemstvo, ker ne dobi dela, se klati po železniških postajah, je prisiljeno k tatvinam in ob polnoči jih policija podi iz čakalnic.

Mi „beli“

(Iz 8. številke revije „Slovensko Domobranstvo“, dne 16. novembra 1944)

Vprašujete, čemu smo „beli“...?
Ne vprašate ničesar o kosteh,
ki votle belijo se po gozdeh?
Mar niste bratov vi nam vzeli?

Kri njihovo ste kot šakali,
kot stekla tolpa lisastih hijen,
kot krokarjev kričeč oblak temen
popili, po samotah razmetali.

Belijo prazne se lobanje.
Ne slišite več strtih glav prasket?
Na src več nič ne mislite drget,
ko besno ste zagrizli vanje?

Vampirji temni vi, mandrali
po mrtvih truplih ste v nočeh,
plesali ste v orgijah po grobeh,
sovraštvo nanje ste pljuvali.

Ubitih bratov duše bele,
nedolžne kakor ovčke, so odšle...
Vas v srcu črv pa pogubljenih žre,
oči imate oslepele...

Zato smo — oprostite — „beli“.
Zato železne naše so pesti —
zato po srcu nekam smo trdi,
zato smo bojnj prapor zavihтели. —

DR. VINKO BRUMEN: I S K A N J A

Izdala in založila Slovenska kulturna akcija, Buenos Aires 1967, str. 284;

opremil arh. Božidar Bajuk

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu nam je ob vstopu v deseti letnik svojih knjižnih izdaj dala kot štiriinšestdeseto publikacijo knjigo razmišljanj dr. Vinka Brumna o problemih sožitja in dejavnosti naše skupnosti pod naslovom: ISKANJA.

Četudi bo kdo utegnil trditi, da knjiga med širšimi plastmi naših zdomcev ne bo našla potrebnega odziva, ker sama narava njene vsebine stoji zanje pač previsoko, je treba navzlic temu — ali pa mogoče prav zaradi tega — njen izid pozdraviti kot velik kulturni dogodek.

Ker to ni naša navada, tudi tega dogodka ne kanimo odpraviti z enostavnim poročilom in vrsto citatov, da bi potem na koncu pripisali obvezni, že šablonsko kratki stavek morebitne hvalnice, pa tako prepustili avtorju, da sam izlušči, če smo njegovo knjigo zares sprejeli kot nekaj pozitivno dobrega in potrebnega. Bistveni namen vsake knjige je pač v tem, da jo prebere čim več ljudi in tako neposredno, izvirno sprejme ali zavrže njeno poslanstvo, oziroma ga vsaj postavi v žarišče diskusije.

Ker nimamo zadosti prostora, da bi se lahko spustili v podrobnejšo analizo, se bomo torej tudi ob tej novi knjigi med nami omejili samo na naše načelno mnenje o njej, pa prepustili bralcem, da sami, brez naših subjektivno izbranih citatov postanejo deležni pristne polnosti njene vsebine in poslanstva.

Že samo dejstvo, da se je med nami sploh našel nekdo, ki ima smisel in pa karakterno pripravljenost in odločnost prijeti bisturi in zarežati v telo naše skupnosti, da poizkusi najti izvor, razvoj in tudi morebitno terapijo za abscese, ki so doslej bili med nami kvečjemu predmet polemik, je pomemben korak.

Čeprav je dr. Vinku Brumnu pri tem služila za poizkusnega zajca slovenska zdomska skupnost v Argentini, zato izsledki njegovega bisturija niso prav nič manj fenomen naših skupnosti po drugih celinah, oziroma so celó obče slovenski; saj njih klice segajo daleč v našo zgodovino in rast. V petih delih svojih razmišljanj je namreč pisec filozofsko preoral vsa polja naše miselne dejavnosti od čisto abstraktnega vrednotenja načel do njih praktične aplikacije v odnosih med posamezniki prav tako kot v vprašanjih, ki zadevajo naše obče interese rodov in celó naroda; vse pa postavil

na osnovo razumevanja, ki ima svoj izvor v ljubezni, to je v bistvu krščanstva. S tem se je uvrstil med izrazite krščanske mislece in postal tolmač sklepov vatikanskega zbora, čeprav je vsebina te knjige nastajala že pred njegovimi praktičnimi sklepi.

Rezultati, do katerih mislec dr. Vinko Brumen prihaja, so kljub temu, da jim pisec sam odreka dokončnost, vsaj v nekaterih ozirih tako dognani, da bi zaradi njih knjiga lahko že nosila naslov: Napotki. Dr. Vinko Brumen je z njimi dokazal, da je v njem več pedagoga kot izrazitega misleca, kar pa daje knjigi posebno vrednost. Zaradi prevladovanja tega svojstva njegov filozofski stil tudi ni nov, izviren; pa zato njegova knjiga nič manj ne zasluži, da bi jo imeli na nočni omarici — mogoče kar pod sv. pismom — vsi, ki so in bodo pozvani ne samo za krmarje, temveč tudi za težake na dnini našega občestva. Ker se pisec namerno ne ustavlja pred nobenim tabujem naših odnosov, bo njegova knjiga marsikomu tudi na moč koristen priročnik za spraševanje vesti, da bo lahko z njeno pomočjo odpiral najbolj intimne kotičke svoje miselnosti, pa tudi morebitnih kakovosti za koristno sodelovanje pri graditvi slovenske sožitnosti — mimo drugotnih, kaj šele osebnih interesnih vplivov.

Iskanja dr. Vinka Brumna pa so dogodek tudi še v drugem oziru. Knjiga je namreč navzlic ledenemu molku ali kvečjemu poniglavemu omalovaževanju zdomske kulturne stvarnosti s strani režimskih dninarjev v domovini nov dokaz, da naša pot v veliki svobodni svet ni končala v prepadu ali vsaj v slepi ulici, temveč se je preko trnja in osata emigrantskih danosti in kljub sosednim najhujšim bojem s časom in pogojnostmi za osnovni telesni obstanek vzpela do visokih obzorij zelo širokih razgledov.

V tej luči so Brumnova Iskanja tudi ponosna afirmacija upravičenosti naše ideološke emigracije spričo zaplankane režimske omejenosti, katere duši slovenskega ustvarjalnega duha v zaslužnji domovini, ki navzlic vsem takoimenovanim evolucijam in odjugam za lov na kaline ni sposobna nuditi pogojev, da bi tej publikaciji Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu podobna analiza tamkajšnjih odnosov sploh lahko zagledala beli dan. (Ali pa bi jo v najboljšem slučaju zadela usoda Djilasa, Mihajlova, Perspektiv itd. itd.)

Zato si slovenski ideološki zdomeci za Brumnovo knjigo lahko tem bolj čestitamo v prepričanju, da bomo iz njenih miselnih zakladov znali pobrati primerne zaključke, ki bodo po nas in preko nas prišli prav tudi bodočim rodovom novih Slovencev, katere je spričo krvavega naskoka komunistične zločinske omejenosti ob času tuje okupacije že pred precej več kot dvajsetimi leti pri svojem vesoljnem idejnem vrelecu začelo oblikovati prav slovensko domobranstvo. Kljub temu, da dr. Vinko Brumen tega zatrdno ni iskal, se je vendarle nujno znašel v tem istem idejnem krogu; ker iz njega ne more nihče, kdor iskreno in pošteno misli.

Drsk.

† VIKTOR DOLŠEK

Prinašamo z zakasnitvijo, ker se je prvotni prispevek izgubil na pošti. — Op. ur.

Dne 25. julija 1967 nas je prešenetila žalostna novica: Viktor Dolšek iz Guelpha se je smrtno ponesrečil. Dva dni prej je bil še ves razigran na slovenskem letovišču pri Torontu. Kdo bi si tedaj mislil, da je tisti dan bilo njegovo zadnje snidenje s prijatelji in znanci, med katere je zahajal redno vsako nedeljo.

Viktorjeva življenjska pot ni bila lahka. Le malokdo je morda toliko trpel kot ravno on, kajti trpel ni le telesno zaradi nešteti ran, pač pa tudi duševno.

Rodil se je 7. marca v Želnah pri Kočevju. Komaj 19 let star se je pridružil VS in nastopil svojo pot borbe proti komunizmu, katero je nadaljeval do zadnjega dne svojega življenja. Srečali smo ga nato v 29. četi slovenskega domobranstva v Vel. Laščah, na številnih pohodih velikolaškega udarnega bataljona. Bil je

idealist, odličen bореc in zvest prijatelj svojim soborcem, na katere je bil tako silno navezen. Preživel je Vetrinjsko tragedijo in odšel v Kanado v upanju, da si tam uredi svoje življenje.

Koliko razočaranja je doživel, veda samo on in Bog. Mi pa vemo, da je trpel mnogo tudi v Kanadi. Nešteto mesecev je prebil po bolnišnicah zaradi ranjene noge. Operacija je sledila operaciji; vendar ni obupal. Ob vsem tem trpljenju je Viktor mirno prenašal tako bolečine kot vse, kar je bilo z njimi nužno povezanega. Ponižno in vdano je tudi sprejel novo nesrečo. Pri delu je pred leti izgubil oko in tako postal na polovico slep; vendar ni tarnal.

Čeprav invalid in na pol slep, je ostal navdušen, kakršnega smo po-

znali med vojno. S kakšnim veseljem je pozdravil pred 12 leti idejo, da se osnuje organizacija borcev. Tako je zapisal: „Z velikim veseljem sem sprejel novice o ustanovitvi zveze bivših slovenskih protikomunističnih borcev; kajti skrajni čas je, da se tudi mi povežemo med seboj... Moja želja je, da se čimpreje ustanovi, ne glede na število članov!“ ... Da, tak je bil Viktor in svojo navdušenost in požrtvovalnost je tudi izpričal, ko je neštetokrat potoval daleč od doma na sestanke z boreci: V Buffalo, Cleveland, St. Catharines, Hamilton, Toronto, Windsor. Povsod je šel in nikdar se ni izgovarjal, da je preveč. Vedel je, da je treba žrtev, ako se dela za idealno stvar in žrtev ga ni bilo strah. Resnično posnemanja vredna požrtvovalnost in idealizem.

Viktor je svojo bel prenašal sam. Ni mu bilo usojeno, da bi si dobil družico v življenju. Čeprav si je tako želel. Mirno in tiho je tudi odšel od nas. Pri gradbenem delu ga je podrl žerjav; omahnil je na cement in si razbil lebanjo ter kmalu nato po prevozu v Hamiltonsko bolnišnico izdihnil svojo blago dušo.

Prijatelji soborci so mu izkazali zadajo čast s številno udeležbo na njegovi zadnji poti. Polna je bila cerkev v New Torontu, ko se je tam zanj darovala pogrebna sv. maša pri kateri se je pokojnika spomnil g. V. Wolbank. Ob odprtem grobu pa je soborec izrekel zadnji pozdrav predsednik Tabora. Pogrebcev je bilo toliko, da se je upravnik pogrebnega zavoda zelo čudil, kako je mogoče, da človeka, ki ni imel svojega v Kanadi, toliko prijateljev spremlja na zadnji poti. To je bilo zares priznanje domobrancu!

Počivaj v miru, dragi Viktor! Tvojim osamljenim staršem in Tvoji sestri v Argentini izrekamo iskreno sožalje. Obljubljamo, da nam boš ostal v lepem spominu in v zgled tedaj, ko te bomo najbolj pogrešali. Molili bomo, naj ti bo Bog obilen plačnik za vse Tvoje dobro.

DOLŽNOST! — NJIH SVETLA ŽRTEV JE NAŠA OBVEZA, DA V NEPRESTANI BORBI Z VSEMI DOSEGLJIVIMI SREDSTVI PROTI ZLOČINSKI KOMUNISTIČNI PREVARI NE ODNEHAMO, DOKLER NAD NAŠO MUČENIŠKO DOMOVINO NE ZASIJE SONCE SVOBODE, KO SI BO SLOVENSKI NAROD SAM KROJIL USODO. SVOBODNI SVETA, ZDRUŽITE SE ZA BOGA — NAROD — DOMOVINO!

TEMA ZA RAZMISLJANJE

Vsa zgodovina ni nič drugega kot življenjepisi velikih mož.

Thomas Carlyle

Z XI. OEČNEGA ZBORA ZVEZE

Poročilo predsednika ZDSPB-TABOR

11. rednemu občnemu zboru 2. 9. 1967

Dragi soborci!!

Na zadnjem občnem zboru sem podrobneje razčlenil namene in cilje naše organizacije, nocoj pa mi dovolite le nekaj misli. Odbor, ki ste ga pred dvema leti izvolili, je svoje delo zaključil. Bilanco tega dela ste slišali v poročilih in sami sodite, v koliko je odbor svojo nalogo izvršil. Rad pa bi poudaril, da je odbor Vaše zaupanje vzel resno ter se je vedno trudil, da organizacija ostane taka, kakršno smo si jo zamislili, in da jo s pozitivnimi programi seznanjamo z nalogami in problemi sedanosti. Veliko truda je odbor položil v vsestransko pomoč našemu tisku in zlasti našemu glasilu Tabor. Naš cilj je bil dvigniti list, da postane mogočni glasnik med vsemi Slovenci. Trudili smo se, da bi boj proti komunizmu stopnjevali in da bi v to naše delo pritegnili novih mlajših moči. Odbor je izdelal več načrtov, kako primerno proslaviti 25. obletnico naše narodne tragedije in kako odgovoriti komunistični lažni literaturi in propagandi. Prepričan sem, da to niso bili le načrti, nego dejstva, ki bodo postala realnost.

Delovanje naše organizacije bi mogli razčleniti v dva dela. Prvi del je izključno povezava bivših borcev ali, če hočete, v pravem smislu veteranska organizacija. Drugi del pa je ideološko združenje. Kot veteranska organizacija je Zveza delovala vsestransko zadovoljivo. Povezanost med društvi je vzorna in sodelovanje zelo iskreno. Nismo se zaletavali v nasprotnike, nego smo bili zmerni vedno in povsod, kar je pravilno. Skrbeli smo za naše invalide in sirote vestno in uspeli smo, da je Tabor postal resnični ambasador med nami. Zgodovinski referat je zbral precej materiala, ki bo lahko služil za dokumentacijo naše borbe. Brez tega dela bi se mnogo podatkov zgubilo in pozabilo.

V kolikor pa se tiče ideološke borbe proti komunizmu, se mi pa zdi, da nismo bili tako uspešni. Premnogokrat mislimo še kot v času revolucije, ko smo se proti komunizmu borili z orožjem v roki. Od tedaj pa se je mnogo spremenilo; tako v svetu kot doma in tudi komunizem spreminja svojo taktiko. Naš boj mora biti tak, ki bo odgovarjal današnjim razmeram in potrebam. Zajeti moramo nauke iz preteklih izkušenj in te uporabiti sedanjim razmeram in potrebam primerno. Le tak način naše borbe bo uspešen. Uspeh in rast naše organizacije bo odseval iz naših sedanjih del ne pa iz lavorik padlih. Padli so naš biser, so steber, na katerem sloni organizacija in zagotovilo naše povezanosti, sedanji in bodoči uspehi pa

so odvisni od nas samih. Brez žrtev in odgovedi bo naše ideološko delo šibko in organizacija bo z nami vred postala senilna in z nami tudi odmrla. Potrebne so moralne in materialne žrtve, potrebi so nam zdravi in sodobni pogledi na vse, kar se okoli nas dogaja doma. Potrebne so nam nove moči, ki bodo organizaciji dale novega elana in zaleta.

Naša organizacija je vsenarodna in stoji trdno. Marsikateri vihar je prebredla, ker je potrjena s krvjo naših najdražjih soborcev. To so temelji, iz katerih črpa moč, da more braniti resnico in terjati pravico. Toda temelji se bodo pogreznili, ako ne bomo pridali novih idej in novih opor.

Prepričan sem, da vsak z lahkoto pozabi na žrtve in odgovedi, če vidi da organizacija raste in žanje uspehe. V tej rasti in uspehih je največje zadoščenje in plačilo za trud. Prepričan sem, da bo novi odbor, kateremu želimo mnogo uspehov, mogočno zagrabil za delo in dal organizaciji novega zaleta v bodoči poslovni dobi. Ideje in smernice tega občnega zbora naj v nas obrodijo v bodočem letu obilen sad, predvsem pa trdno voljo, storiti nekaj več kot normalno za rast in dobrobit organizacije, ki je resnično naša skupna last.

Osebo moram priznati, da mi je kljub obilici dela bilo v veliko zadoščenje in v veselje, služiti borcem, s katerimi sem tako tesno povezan. Odbornikom, krajevnim odborom in vsem borcem se tem potom toplo zahvaljujem za zaupanje, pomoč in razumevanje.

Ob zaključku pa še eno. Zdi se mi pravilno in potrebno, da se s tega mesta javno zahvalimo ženam naših odbornikov in sodelavcev in njihovim družinam, za razumevanje in vso oporo, ki ste nam jo dajale.

Bog — Narod — Domovina

predsednik ZDSPB-Tabor
France Grum

Vsem udeležencem občnega zbora iskren pozdrav!

Dasi sem osebno odsoten, bi vendar bil rad prisoten vsaj s sledečimi vrsticami.

Vsi se dobro zavedamo, kako važno je za organizacijo, da pravi možje pridejo v odbor; možje, ki so trezni v presojanju, značajni, požrtvovalni, versko globoki in pa organizacijsko sposobni. Vsi se zavedamo da ni vsak za vse; različni so božji darovi, s katerimi nas je Bog obdaril, eni so boljši za to, drugi za drugo, vsak pa je dolžan razviti te božje darove in po svoje doprinesti svoj delež v dobrobit družbe, v kateri se giblje, dela in živi. Če se tega zavedamo, potem bomo skušali izvoliti take, ki bodo res sposobni za delo v organizaciji, kajti nam vsem je organizacija pri srcu. Je pač važno, da se pri izbiranju članov za odbor, umakne vsako osebno prijateljstvo, kakor tudi vsaka zavist ali celo sovraštvo, ker ti elementi ne bodo koristili niti organizaciji kot taki in pa tudi ne članom samim; hkrati bo pa trpela organizacija in pa rane, ki se celijo, se bodo znova odprle.

Cepitev ni božje delo; delo za zedinjenje pa je po besedah Kristusa sama hvalevredno delo!

Vsak volilni član organizacije naj si pred odločitvijo jasno pokliče v spomin namen organizacije in njen cilj z ozirom na bodočnost in šele potem naj si izbere odbornika, ki bo za delo najbolj sposoben. Vsi se moramo ozirati v bodočnost in koncentrirati naše sile v to smer; preteklost naj pa nas uči, da se krvavi primeri ne bodo več ponovili. Organizacija bo uspešno delovala le, ako bo trdno zasidrana v verskih načelih, ki so garancija uspešne borbe proti komunizmu. Ako se resno zavzamemo za organizacijo in po svojih močeh sodelujemo, pomagamo, kjer se le da, kjer moremo največ koristiti, potem lahko pričakujemo uspehe ki bodo nam vsem koristili.

To je moja misel, ki bi jo rad poudaril z željo, naj bi prevevala duh občnega zbora, in vsaj skromno pomaga pri izbiranju pravih mož za prava mesta. (Naj Kristus Vas vse podpira in naj Vas blagoslov, ki ga vsem pošiljam, pri tem važnem delu podpira.

Vdani

France Gaber

P O R O Č I L O

o tisku in glasilu naše Zveze za občni zbor Zveze DSPB-TABOR dne 2. septembra 1967 v Clevelandu.

Tisk je največja in najmočnejša sila za razširjanje idej in utrjevanje javnega mnena. Vsled tega zlasti nobena organizacija ne more biti brez svojega tiska.

Tudi naša organizacija se zaveda sile tiskane besede in je zato tudi v ustavi njenega delovanja — v njenih pravilih posebno poglavje o tisku.

V VII. delu Statuta v členih 28., 29. in 30. daje smernice za svoje glasilo.

Naše glasilo se imenuje TABOR in izhaja mesečno v Argentini. List je last Zveze DSPB-TABOR, ki edina razpolaga s svojim glasilom in je popolnoma neodvisno od kakih vplivov od zunaj.

Naše glasilo TABOR upravljajo štirje faktorji:

1. Konzorcij, ki list izdaja — se posvetuje o njega vsebini in zunanji obliki in obsegu. Konzorciju načeljuje g. ing. Anton Matičič.
2. Uredništvo lista — sprejema gradivo, ga pregleduje, ocenjuje in določa gradivo in istega urejenega predlaga tiskarni v natis. Odgovorni urednik glasila je g. Adolf Škrjanc.
3. Uprava lista — razpošilja list in skrbi za gmotno in finančno stran lista. Naš sedanji upravnik je g. Jože Jenko.

Za boljše poslovanje uprave imamo Pomožno upravo Tabora, ki deluje na področju ZDA in Kanade. Zbira naročnino in jo dostavlja

glavni upravi v Argentini. Skrbi pa tudi za hitro vročanje lista članom in naročnikom. Naš pomožni upravnik je Zdravko Novak v Clevelandu.

4. Tiskovni referent je član glavnega odbora in skrbi za zbiranje gradiva, ki naj se objavlja v listu. Naš dosedanji tiskovni referent je bil gospod Stane Pleško iz Kanade.

List izhaja mesečno. Dvakrat na leto običajno izide dvojna številka. Tiska se v 1100 izvodih. Tiska ga tiskarna Vilko v Buenos Airesu v Argentini. Posamezna številka stane okoli 40.000 pesov ali 150 ameriških dolarjev. Glavni dohodek je naročnina ZDA in Kanade.

List se razpošilja:

Argentina: 16 poverjenikov, 315 izv. in 140 izv. po pošti	455 izv.
ZDA: 6 poverjenikov 159 izv. po pošti 75 izv., skupaj	234 „
Kanada: 7 poverjenikov	163 „
Razne države po vsem svetu	109 „
Posameznim ustanovam	30 „
Skupaj	991 izv.

Kakor smo že omenili, ima nalogo za zbiranje gradiva tiskovni referent g. Stane Pleško. On osebno je prispeval največ gradiva. Napisal je povest „V senci Dolomitov“, ki je bila že zaključena, sedaj pa objavlja storijo „Senene vile“. Poleg tega je prispeval v pretečeni poslovni dobi kakih 7 ali 8 člankov. Za to njegovo delo, ne da se mu samo iskreno zahvalujemo, ampak mu zlasti k povesti iskreno čestitamo. Mislim, da je TABOR odkril v njem talentiranega pisatelja. Veliko gradiva sta prinesla tudi predsednik Zveze ing. Grum in tajnik glavnega odbora g. Pavel Borštnik. Veliko gradiva so prispevali tudi avtorji iz Argentine.

Dr. Stanko Kociper je objavil precej dobrega gradiva o generalu Rupniku. Stane Pleško je poleg tega, kar je on sam napisal, zbral kot tiskovni referent okoli 30 člankov za TABOR. Precej gradiva je poslal tudi g. Hinko Župančič.

Ob koncu svojega poročila moram reči, da so vsi, ki so odgovorni za naš tisk: konzorcij, uprava in pomožna uprava in vsi drugi, ki so v pretekli poslovni dobi delali za naš tisk, zastavili vse svoje sile, da smo člani in naročniki prejeli — kolikor mogoče dober izbor tiska za utrjevanje in razširjanje naše ideje o svobodi, za našo nadaljno borbo proti komunizmu in za razčiščenje perečih vprašanj naše zdomske problematike. Veliko je bilo objavljenega tudi zgodovinskega gradiva.

Naj se na tem mestu vsem in vsakemu posebej prav iskreno zahvalim za njegov trud in prizadevanje za naše glasilo TABOR.

Vsi pa tudi v bodoče podpiramo s svojim delom svoje glasilo TABOR.

BOG — NAROD — DOMOVINA!

Sestavil po naročilu predsednika
Zdravko Novak

P O R O Č I L O

Socialnega referata pri glavnem odboru ZDSPB-TABOR za 11. redni občni
zbor dne 2. septembra 1967 v Clevelandu.

Dohodki:

DSPB-TABOR, Cleveland	1.300.—
DSPB-TABOR, Toronto	435.68
DSPB-TABOR, Windsor	92.—
DSPB-TABOR, Milwaukee	88.—
DSPB-TABOR, Batawa	14.72
Slovinci iz Rochesterja	17.50
Hranilnica in posojilnica J. E. Kreka	25.—
Obresti na bančno vlogo	46.48
Posamezniki iz Amerike in Kanade	292.09
Skupaj dohodkov	2.311.47

Pregled dohodkov:

V poslovnem letu 1966/1967 darovanega	2.311.47
Preostanek poslovnega leta 1965/66	1.830.60
Vseh dohodkov na razpolago leta 1966/1967	4.142.07

Izdatki:

V tem poslovnem letu je bilo poslano 5 krat in to:	
V Argentino, dvanajstim	440.—
V Brazilijo, enemu	70.—
V Venezuelo, enemu	70.—
V Švico, dvema	145.—
V Avstrijo, šestim	425.—
V ostalo Evropo, osemindvajsetim	855.—
Naročnina Tabor invalidom za leto 1966/1967	60.—
Stroški poslovanja, čeki, znamke	77.06
Skupaj izdatkov	2.162.06

Celotni pregled:

Dohodki	4.142.07
Izdatki	2.162.06
Preostanek za leto 1967/68 (v ameriških dolarjih)	1.980.01

Cleveland, 3. avgusta 1967.

socialni referent
Brane Pogačnik

Predlog za ustavitev mladinskega referata pri Zvezi DSPB-TABOR

XI. rednemu letnemu občnemu zboru Zveze DSPB-TABOR

Podpisani predlagam, da se sistematizira pri Glavnem odboru Zveze DSPB-TABOR novo odborniško mesto, da se pritegne k sodelovanju v našo organizacijo slovenska mladina, to so mladeniči, ki so zreli za vojaško službo in so morda že odslužili svoj rok v ameriški vojski, ali pa se morda celo udeležili bojev na Koreji ali v Vietnamu.

Sodelovanje mladine je potrebno iz sledečih razlogov:

1. Komunizem v svetu še vedno ni premagan.
2. Naša domovina Slovenija še vedno ni osvobodjena, kljub temu, da je za njegovo svobodo preteklo potokov krvi naših mož in fantov.
3. Seznaniti moramo našo mladino z našo borbo proti komunizmu, da se bodo tako lažje in kar gotovo ne samo od njega obrnili, ampak tudi proti njemu borili.
4. Obstoj in uspeh naše organizacije je vezan na sodelovanje naše mladine.

V ta namen predlagam XI. rednemu občnemu zboru:

1. Da sistematizira pri Glavnem odboru Zveze DSPB-TABOR posebno odborniško mesto Mladinskega referenta.
2. Izdela naj se pravilnik za poslovanje tega referata.

Sodelovanje naše mladine z našo organizacijo je vitalnega pomena ne samo z našo organizacijo, ampak tudi za vso ideološko emigracijo in morem celo trditi, da tudi za našo domovino.

Vsled tega je nujno potrebno, da ima glavni odbor Zveze v svojem krogu odbornika, ki ima nalogo:

1. približati se naši mladini;
2. predočiti naši mladini potrebo, da se seznanj z našo borbo za svobodo;
3. predložiti naši mladini nujnost povezave v borčevski organizaciji.

NAŠE UPANJE — NAŠA BODOČNOST IN NAŠA SLAVA JE NAŠA MLADINA!

Zdravko Novak

DSPB „Tabor“ v Clevelandu je imel svoj letni občni zbor v soboto, 25. novembra 1967. Novi odbor društva je naslednji: predsednik Ivan Hočvar, podpredsenik Franc Dejak, tajnik Hinko Zupančič, blagajnik Janez Žnidaršič, prop. ref. Filip Oreh, gosp. ref. Franc Cenkar in Albin Longar, odbornik Jože Arko. Nadzorni odbor: Frank Urankar, Jože Lekan in Jože Jakoš.

Vsem članom Zveze!

Mesec november je posvečen vsem vernim dušam v vicah. Prične se s praznikom Vseh svetnikov, s katerim nas skuša Cerkev usmeriti proti nebesom, kjer je naš pravi in stalni dom. Skuša nas bodriti, da te smeri ne izgubimo v naših vsakdanjih težavah in skrbeh.

Naslednji dan nas popelje v vice, kjer se združimo z vsemi trpežimi dušami, ki hrepenijo po nebeški domovini, ki jim je sicer zagotovljena, časovno pa zavisi od naših molitev. Cerkev nas opominja in prosi, naj se še posebej spomnimo vseh duš v vicah z molitvami, dobrimi deli, zlasti pa z daritvijo sv. maše in to še posebej v mesecu novembru.

Res potrudimo se, da podvojimo našo molitve v tem mesecu za naše pokojne in jim s tem pomagamo k večni sreči v nebesih. Zlasti se skušajmo vsak dan udeleževati sv. maše, ako je le mogoče in prejmemo sv. obhajilo zanje. Res je, da ne vemo koliko časa ostanejo v vicah, tudi ne vemo kdo vsi so tam; eno pa je gotovo: da naše molitve ne bodo zaman. Ako so duše, za katere molimo, že v nebesih, potem bodo naše molitve, dobra dela in žrtve, darovana tistim dušam, ki so najbolj potrebne, tistim, ki se jih nihče, razen Cerkve, ne spominja. Tako vršimo duhovno delo usmiljenja njim, zase pa si pridobivamo prijateljev v nebesih, prijateljev, ki nas ne bodo razočarali.

Gotovo se bomo s hvaležnostjo spomnili tudi vseh padlih domobrancev, če slučajno še potrebujejo naših molitev; sicer bomo pa molili k njim in jih prosili, naj nam pomagajo, da bomo bolje razumeli nadnaravne dobrine in se zanje bolj zavzeli, ker le s tem si bomo zagotovili veselo življenje z njimi, ko pride naš čas.

Vsak član naše zveze naj bi se vsaj parkrat v tem mesecu udeležil sv. maše na kak delovni dan in tako doprinesel vsaj majhno žrtev za duše v vicah in s tem najbolje pomagal njim in sebi.

Naj Kristus nas vse združuje po svoji milosti.

Father Gaber

Na XII. društvenem taboru DSPB Tabor v Argentini, ki se je vršil v nedeljo, 10. decembra 1967, v prostorih „Atenea Don Bosco“ v Ramos Mejiji, je bil izvoljen sledeči novi odbor društva: starešina Ivan Korošec, podstarešina Bogdan Kosančič, članski načelnik Jože Grabnar, pomočnik Vencelj Dolenc, strokovni načelnik Prelog Miloš, pomočnik Janez Kožar, tajnik Marijan Amon, pomočnik Ivan Ahlin, gospodarski načelnik ing. Anton Matičič, pomočnik Polde Lah, zgodovinski referent dr. Srečko Baraga, pomočnik B. Šušteršič, kulturni referent Adolf Škrjanc, pomočnik Lovro Tomažević, tiskovni referent Jože Lovrenčič, pomočnik Dušan Dimnik. — Nadzorni odbor: Jože Jenko, Franc Oblak in Ivan Makovec. — Razsodišče: dr. Stanko Kociper. — Društveni kurat ž. g. Jože Guštin. — Za zavetišče Žerovnik Jože.

Božič! Čas obiskov, obdarovanja! Čas, ko se oddaljeni člani družine vračajo domov k svojim. Čas ljubezni, ki ustvarja življenje; življenje samo pa je boj za obstanek.

Tako nekako sem si mislil, ko me je prijatelj iz Toronta telefonično klical: „Ali veš, da DSPB-Tabor prireja banket? Če bošta prišla, greva tudi midva...“

„Čez nekaj dni Te bom klical in sporočil,“ sem odgovarjal. „Odločila se še nisva, ali v oddaljeni Cleveland, ali v bližnji Toronto. Dan je isti. Smisel prav tako. Znancev ne manjka v nobenem primeru; samo z razliko, da smo v Clevelandu bolj 'doma'“.

„Za letos naj bo Toronto,“ je končno padla odločitev.

V cerkveni dvorani v New Toronto je bilo pogrnenih dolga vrsta miz. Ker nismo računali na zamudo, sem si resno mislil: „Kako škoda toliko dela; kdo pa bo vse to zasedel?“ Na hitro sem preračunal, da je pripravljeno za okrog 250 ljudi. Za Cleveland bi to ne bilo presenečenje za Toronto pa vsaj za tiste, ki smo oddaljeni in na prejšnjih prireditvah nismo bili nikoli v gneži, čisto gotovo.

Dvorana se je hitro polnila. Še predno smo se dobro razgledali, že so bili vsi prostori zasedeni.

„Ako bi prišli vsi, ki so vstopnice plačali, pa so vedeli, da ne bodo mogli priti, bi bili še v stiski za prostor,“ mi je rekel eden izmed prirediteljev. „Nocoj imamo v dvorani preko 300 ljudi.“

Spominski banket ni bil samo odlično obiskan, temveč tudi odlično pripravljen. Slovenska kuhinja daleč presega kanadsko ali ameriško. Servirali so fantje in dekleta, sinovi in hčere domobrancev, stari okrog 14 let. Prav tako so za ples igrali fantje in dekleta iste starosti.

Mladina je zaplesala nekaj modernih plesov; tokrat brez običajnih „modernih“ in popularnih zamorskih plesov s prav neckusnim, pretiranim gibanjem. Razpoloženje med navzočimi je bilo na višku. Imel sem občutek da smo se sprostili in da je bilo prezračenje naše hiše več kot nujno potrebno, ker bi se sicer zadušili.

Po skoraj 25 letih naše tragedije smo še vedno živi! Most med našo žalostno preteklostjo in našimi mrtvimi ter našo sedanjo stvarnostjo, ki nas hoče zasuti in izbrisati — so naši invalidi! Tem je namenjen dobiček tega banketa; in slovenska skupnost v Kanadi se tega zaveda. S svojo udeležbo je dala mogočno priznanje vsem, katerih zasluga je, da je bil banket en sam naš manifest.

V tako veseli in razsvetljeni dvorani sem videl samo eno „senco“: Zastonj sem iskal nekaj dobro znanih obrazov. Ob misli na nje sem se potolažil v upanju, da bodo morda kmalu izstopili iz ozkih, brezmiselnih in davno preživelih ejnic in kolesnic na široko cesto, kateri pravimo: demokracija!

V plebiscitarnem letu 1944, ko se je slovenski narod odločno izrekel proti rdečim zaslužnjevalcem, se je tudi delavski stan jasno postavil na stran Slovenskega domobranstva. Na sliki vidimo delavsko voditeljica gospo Pikčevo, ko govori na enem nešteti protikomunističnih taberev

Med zunanjimi gosti pa sem pogrešil Viktorja Dolška, katerega ni nikoli manjkalo na naših prireditvah. Na razne sestanke ali seje gl. odbora, katerega član je bil v preteklosti, je vedno prišel; ne glede kako daleč so bili, ne kakšno je bilo vreme. Viktor je bil na določenem mestu vedno prvi. Verjetno se je najbolj zavedel izmed nas vseh zdravih, kaj pomeni pomoč zapuščenim siromakom invalidom, ker je bil invalid sam! Za njih je skrbel, kot za brate.

Na delu se je smrtno ponesrečil. Pokopan je bil v Toronto; ob veliki udeležbi številnih prijateljev. Pogrebno sv. mašo je daroval č. g. Karel Wolbang, ki se je poslovil od pokojnika z lepim govorom v cerkvi in na pokopališču. Pri odprtem grobu pa se je poslovil v imenu borcev predsednik ZDSPB-Tabor g. ing. France Grum.

Viktor, počivaj v miru v svobodni kanadski zemlji! Tvojim sorodnikom naše iskreno sožalje.

Dosegel si svoj zadnji cilj...

Florijan Slak

SAMO SLOVENC!

Na proslavi narodnega praznika in dneva slovenske zastave v Buenos Airesu dne 28. oktobra 1967 je tajnik Slovenskega narodnega odbora g. MILOŠ STARE v govoru zaklical:

„Rotim in prosim, da ostanemo samo Slovenci vedno, kadar gre za velike stvari. In svoboda naše domovine naj bo danes nam in vsem Slovencem v svetu najvišja dobrina — največja stvar.“

Presenetljivo sljine besede je vočigled usodnih dni, ki so drveli nad slovenski narod, že dne 21. aprila 1945 zaklical preko radija slovenske prestolnice prezident in vrhovni poveljnik slovenske domobranske vojske gen. LEON RUPNIK. — Ne vemo, če jih je g. Miloš Stare takrat slišal in pravilno razumel. Zatrdno pa upamo, da jih bo pravilno razumel sedaj, ko jih je po več kot dvaindvajsetih letih ponovil sam.

SKOVIRJI

Za stanje, v kakršnem se je znašel ves svet po drugi svetovni vojni, nosi pretežen del odgovornosti legija krivokljunih skovirjev, ki so zasedli goščavo sredstev za ustvarjanje javnega mnenja in iz noči svojih prikritih namenov v službi mednarodne zarote skovikali nesrečo nad naivno človeštvo.

Eden izmed najbolj glasnih med njimi je tudi **Walter Lippmann**. — vsem, kar je zadosti očitno širom sveta okoli njega, ta človek, ki najbrž povrh še zares misli, da je nakopičil v svojih možganih več modrosti, kot so je sposobni vsi generali v Pentagonu, vsi državni tajniki in kongresniki, s svojimi sofistično zavitimi komentarji, še danes skovika nesrečo nad človeštvo, ki še ni postalo plen mednarodne zarote.

Upajmo, da so polpretekle izkušnje človeštvo že toliko izučile, da ne bo več poslušalo skrivnostnih modrosti, ki jih iz noči prikritih namenov skovikajo krivokljuni skovikarji...

Ena izmed naših nalog danes je tudi ta, da pomagamo te skovirje zbežati iz njihove noči na plan, da bo svobodoljubno človeštvo videlo, kdo so in kaj so njihovi nameni.

MERILO

Svoj spominski članek ob 25-letnici mučeniške smrti slovenskega ljudskega bana **DR. MARKA NATLAČENA** v Svobodni Sloveniji (XXVI (20) št. 42, Buenos Aires, 18. 10. 1967) je univ. prof. dr. **TINE DEBELJAK** zaključil s temile besedami:

„Natlačenec morilec... bo ostal v zgodovini zločinec, ki je ubil v zlaganem imenu 'ljudstva' resnično pravega 'ljudskega bana', ki je imel vedno na skrbi le blagor ljudstva. In to tudi za časa — okupacije, ko je bilo treba za blagor ljudstva žrtvovati celo dobro ime. Natlačen se tudi tega ni ustrašil, ko je bilo treba reševati — in ne uničevati — slovenska življenja. Zgodovina mu bo dala — kljub komunističnemu vzdevku 'izdajalec' — častno ime skrbnega varuha slovenskih narodnih interesov in velikega ustvarjalca Zedinjene Slovenije.“

Natlačenovo sodelovanje z Italijani v konzultu pri visokem komisarju in njegova pot v Rim v polni meri zaslužita takšno zgodovinsko merilo. — Prav zato pa isto zgodovinsko merilo zaslužijo tudi gen LEON RUPNIK in vsi, ki so se v še bolj usodnih septembrskih dneh leta 1943, „ko je bilo treba za blagor ljudstva žrtvovati celo dobro ime“, upali izpostaviti tako, da jim bo „zgodovina dala — kljub komunističnemu vzdevku 'izdajalci' — častno ime skrbnih varuhov slovenskih narodnih interesov.“

IZ PISEM

Buenos Aires, novembra 1967.

Že leta se nisem česa tako razveselil, kot ko sem odprl platnice novembrske številke Tabora in zagledal uvodnik, ki ga je prispeval dr. Tine Debeljak. Ne mislim posebej na uvodnik, ki je mojstrovina zgodovinske podkovanosti dr. Debeljaka; saj mi je odkril nekatere stvari, katerih še nisem vedel, akoprav si domišljam, da sem prebral o boljševiški revoluciji marsikaj. Posebej pa sem se razveselil, da je dr. Tine Debeljak ta odličen članek prispeval na prošnjo dr. Stanka Kocipra in mu ga tudi podaril za njegov jubilej. Po polemiki, ki smo jo med njima zasledovali v naših publikacijah, sta s tem dokazala, da ne stojita samo slučajno in nezasluženo med vrhovi naših kulturnikov. Kako o tem mislijo drugi, ne vem. Zame je močan dodatek, tolažba in veselje. S tem pa je tudi Tabor spet dokazal, da ni povzročitelj sporov, temveč ono jedro, okrog katerega se lahko zberejo vsi za tisto idejo, ki jo je na koncu svojega članka podčrtal dr. Tine Debeljak. Lahko različno tolmačimo dogodke naše zgodovine; prav koristno je tako, ker samo tako pridemo do potrebnega razčiščenja; naša usoda in naši ideali pa so skupni. Dr. Debeljak in dr. Kociper sta to dokazala in nam dala zgled. Sledimo mu! Tako si jaz predstavljam demokracijo in svobodo.

Lepo pozdravljam z izrazi vsega spoštovanja

Vaš

—o-n—

Iz domovine, oktobra 1967.

...Pošljite mi več številčk Tabora! Imela sem še dva, Ti dve pa mi je „zaplenu“ moj sin in mi jih ne da več. Pravi, da je to zanj najboljša „cajtenga“. Odneseš ju je v ... kjer bodo predebatirali. Ko je bil s prijateljem pri sorodnikih v ... na počitnicah, sta „jim“ oba (komunistom) korajžno v brk povedala marsikatero bridko, čeravno sta še majhna. Se mi zdi zelo važno, da se naša mladina seznaní, kaj se godi izza plank...

Iz domovine, novembra 1967.

Da, kar povem: kadar in kolikor hočete — vse bom „pretopil“. Sicer ne vedno hitro, a gotovo. Ne morete si misliti, kako to gre iz rok v roke; bolj kot pa v revoluciji črna borza. Vedno, kadar pridem, je prvo „imate kaj branja?“ — Moj nečak je kar „požrl“... kar gorel je navdušenosti. Vprašal me je, če se ne bi vsi domobranci vzdignili in šli nad tiste morilce. „Potem bi se pa takoj javil še jaz in se ne bi bal umreti...“ Vidite, kako je važno, da se ljudi prav informira...

Toronto, Ont., november 1967.

Sporočam tudi, da smo imeli Taboraši v soboto, 7. oktobra, „spominski banket“, ki je nad vse lepo uspel. Družba je bila zares domobranska. Razpoloženje na tem banketu ne bo mogoče tako hitro pozabiti. Zdaj je bilo razpoloženje ljudi do Tabora zares iskreno. Tabor vleče ne z zagrizenostjo in ozkostjo, ampak z delom in predvsem z veliko idejo, ki nas druži in žene k volji, da vztrajamo na začrtani poti. Ob takem večeru se dajo narediti načrti za naprej; in smo jih tudi naredili. V načrtu sem imel spregovoriti nekaj besed, a bi z vsako stvarjo navdušenje samo pokvaril; zato sem to opustil. Zdaj pa povem, da smo banket pripravili proti vsem tistim, ki tako dosledno poudarjajo, da je treba na vse pozabiti. Zato smo ga tudi imenovali „spominski banket“; v spomin na 25-letnico protikomunističnega odpora; v spomin tudi vsem tistim, ki so kot prve žrtve kazali narodu pot.

Pozdrav vsem!

S. P.

Dne 4. decembra 1967 je praznoval g. Lojze Galič v Milwaukee 60-letnico rojstva. Imenovani je član našega društva in vnet sodelavec.

Vsi iskreno čestitamo in kličemo na mnoga zdrava in zadovoljna leta.

Te dni se je srečal z Abrahamom g. Špeh Janez naš član. Bil je prvi tajnik DSPB v Argentini.

Naše iskrene čestitke.

Na svoji seji je glavni odbor ZDSPB Tabor kooptiral soborca Rudija Lekšana za pomožnega upravnika Tabora za Severno Ameriko in soborca Staneta Pleška v tiskovni referat.

INVALIDNI SKLAD (Nadaljevanje)

DSPB-TABOR, Montreal, člani:		Miha Jeretina, Joliet	2.50
Rupnik Ivan	10.—	Ivan Varšek, Cleveland	3.50
Poljanec Jože	10.—	Daniilo Kranjc, New Jersey .	2.—
Horvat F.	5.—	Lojze Zajec, Toledo	5.—
Rabzel Janez	5.—	Dušan Maršič, Cleveland	15.—
Kukovica Jcže	10.—	Marija Pičman, Cleveland ..	5.—
Kukovica T.	5.—	Štefan Vesel, Cleveland	1.50
Koritnik Tone	10.—	Kristanc Jože, Cleveland ...	1.50
Starič L.	10.—	Rudi Kotar, Milwaukee	1.—
Štibernik T.	5.—	Ivan Kunovar, Milwaukee ...	1.—
Koritnik Adolf	10.—	Franc Žele, Huntington, Conn.	1.50
		Vinko Štefančič, Cleveland ..	1.50

Skupaj kanadskih dol. 311.50

Cleveland, 5. oktobra 1967

Branko Pogačnik, soc. ref.

Skupaj USA dol. 63.50

Vsem darovalcem se Pomožno upr

Pomožna uprava se najlepše zahvaljuje vsem darovalcem!

Podpirajte svoje glasilo Tabor!

Darujte za Tiskovni sklad!

Cleveland, 1. avgusta 1967.

BOG — NAROD — DOMOVINA!

Za Pomožno upravo Tabora:

Zdravko Novak

ZA TISKOVNI SKLAD TABORA

pri Pomožni upravi so prispevali

Marijan šuštaršič, Cleveland	5.—
Ing. Franc Grum, Rochester .	2.50
Franc Jeréb, Toronto	7.—
Janez Tratnik, Toronto	3.—
Mara Kermelj, Toronto	2.—
Martin Slapničar, Toronto ..	1.—
Dejak Ignac, Toronto	2.—

Termiti. — V domovini je za TABOR toliko zanimanja in poslanstvo, ki ga TABOR opravlja predvsem med mladino doma, je tako pomembno, da razpečavanja ne moremo več prepustiti samo nekaterim zaupnikom, čeprav so doslej dosegli naravnost neverjetne in nepričakovane uspehe. Vsakdo, ki se spričo komunizma s kakršnega koli zornega kota čuti idejno povezanega s svobodoljubnim človeštvom, je dolžan, da se vključi v neumorno armado s termitov svobode. Eno izmed zelo močnih orožij za to drobno delo pa je ravno TABOR. Prejeta poročila pravijo, da je TABOR mlademu rodu v veliko moralno oporo in podstrek. Ta mladina, ki bo edina spodnesla majava tla nesposobnemu in samo zato nasilnemu sistemu, strmi pred slikovnim in drugim gradivom TABORA. Poleg drugega, spoznava preko njega našo pred in medrevolucionarno stvarnost, da bolje razume vso zlaganost in zavoženost komunistične sedanjosti. Zato je dolžan priskočiti na pomoč vsakdo, ne samo nekateri! Vsakdo lahko napjde primerno pot, kako spraviti čim več izvodov TABORA v domovino. (Ne pozabimo predvsem tudi naših ljudi, ki prihajajo na delo v svobodne dežele na zahodu!) — Istočasno pa ponovno opozarjamo na previdnost. Nikdo naj ne bo lahkomišelnost postavljen v nevarnost! Borbo proti komunizmu doma namreč istovetijo z delovanjem proti narodu in državi!!! In ker se komunist zaveda, da je manjvredno, omejeno bitje, je zaradi tega občutka po naravi maščevalen in krut kot vsak strahopetec.

SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO DELO VSE SLOVENSKE EMIGRACIJE IN NIHČE NE BO IMEL PRAVICE ZASLUG. VSA PRAVICA BO PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA NAŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO IZGOVORJENI KOT POMOČI POTREPNIM SLOVENCEM IN ZA VSTOP NE BO POTREBNA LEGITIMACIJA.

V S E B I N A

V novo leto	1
V spomin prvim žrtvam komunistične revolucije pred 25. leti v Sloveniji (Dr. Tine Debeljak)	3
Božične reminiscence	11
Pridržano odlikovanje (F. G.)	14
IZ RDEČEGA RAJA	15
Resnica v napadu (J. Štefanič)	17
Senene vile (Stane Pleško)	20
Vojska v stiskah (F. G.)	24
NAŠI MOŽJE	26
Strah ima velike oči	28
Božična noč (Karel Kordiš)	30
Odmevi iz domovine	31
Mi „beli“	32
MNENJA IN VRENJA	33
V SPOMIN	35
IZ DRUŠTEV	37
ZA BELEŽNICO	46
IZ PISEM	47
Invalidski sklad	III
Na uredniški mizi	III

Correo
Argentino
Sucursal
Villa Madero
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 2619